Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka Din 1.—.
ŠTEV. 218. V LJUBLJANI, sreda, dne 29. septembra 1926. LETO III.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

V čem je stvar.

Ni države na svetu, ki bi mogla reči o sebi, da je pri njej korupcija izključena. Kakor so v vseh narodih dobri in slabi ljudje, tako imajo tudi vse države svoje skrbi s polomi bank, brezvestnimi špekulacijami z denarjem vlagateljev in z drugimi korupcijskimi aferami. Nad vse redke pa so države, ki ne bi takoj nastopile proti krivcem teh afer in špekulacij, če pridejo te afere na dan. Celo Madjarska, ki se pač ne more ponašati s svojimi razmerami, je varovala vsaj videz pravne države, ko je bila odkrita falzifikatorska afera in princ Windischgraetz ter Nadossy sta še danes v zaporu, pa čeprav v nadvse udobnem zaporu. Toda vsaj na videz je bilo pravici zadoščeno in je moralo biti zadoščeno, ker čisto porušen mora biti pravni čut naroda, če vidi ta, da so gotovi ljudje v vsakem slučaju varni pred kazensko odgovornostjo.

Dogodilo se je pri nas, da je prišel velik bančni zavod v plačilne neprilike. Pozitivno se ve, da gredo izgube zavoda v desetine in desetine milijonov in vse se vprašuje, kam je šel ta denar, kako je mogoča tako velika izguba. Jasno je, da bi mogli pojasniti vsa ta vprašanja samo oni, ki so z denarjem zavoda upravljali. Jasno je tudi, da so vsi ti odgovorni za svoje poslovanje in zato tudi za izgube. Povsod drugod bi tudi nemudoma poklicali na odgovornost te ljudi. Včasih je bilo tudi pri nas tako in vestem o plačilnih težkočah denarnega zavoda je avtomatično sledila intervencija oblasti.

V teh urejenih časih nismo več, temveč doživljamo celo to, da se nam očita hujskaštvo, ker ne moremo in nočemo razumeti, da se pri tako velikih izgubah ne pokliče krivcev na odgovornost.

Utemeljuje se to s tem, da treba varovati interese vlagateljev, da stvar ni tako razčiščena, da bi oblast mogla poseči vmes in slične prazne izgovore se navaja. Vprašamo pa merodajne kroge, kako bodo opravičili svoje postopanje, če se bo izkazalo, da so polom zakrivili samo posamezniki in da so ti pravočasno spravili sebe in svoje imetje na varno? Kaj bodo dejali tedaj vlagateljem, ko jih bodo ti vprašali za imetje krivcev? Kje bodo dobili ti nadomestilo za to imetje?

Pa stvar je še hujša, zakaj ni to prvi polom, ki ga doživljamo, temveč se je že cpetovano zgodilo, da so prišli naši delničarji ob denar in samo po krivdi ljudi, ki so s sedanjo nesrečo v najožji zvezi, oziroma identični! Ali se misli mar čakati, da doživimo še tretji polom?

Resnici je treba vedno pogledati v oči, zlasti pa v času nesreče. Prav nič ni pomagano, če se skuša obseg nesreče prikrivati, enkrat pride resnica vendar-le na dan in tedaj še z večjim udarcem.

Priznamo: prvo je interes vlagateljev, drugo je interes delničarjev in zato treba v prvi vrsti gledati na to, da ne bo niti en vlagatelj oškodovan. Zato tudi pozdravljamo akcijo, ki gre za tem, da Länderbanka stori svojo dolžnost in pomaga izvesti mirno likvidacijo zavoda. Toda vsled te akcije ne more biti likvidirano tudi vprašanje krivcev, temveč to vprašanje obstoja še nadalje in ne more biti rešeno preje, dokler vsi, ki so odgovorni za nesrečo zavoda, ne dokažejo svoje nekrivde.

V normalnih razmerah bi zato tudi vsi, ki so razpolagali z denarjem ponesrečenega zavoda, sami zahtevali preiskavo o svojem poslovanju, ker bi bili drugače v nevarnosti, da bi se jih za vse življenje držal odij, da so sokrivi pri nesreči zavoda. Že zaradi svojega dobrega imena bi morali vsi oni, ki so bili na vodilnih mestih ponesrečenega zavoda, zahtevati natančno isto, ko mi.

Predvsem pa treba pomiriti javnost in ji dokazati, da odgovarja vsakdo za svoje postopanje in da Pravica ne dela razlike med bogatinom in revežem. In to je glavni vzrok, da zahtevamo preiskavo.

Seja vlade.

VLADA ZA POPLAVLJENCE V SLOVENIJI.

Beograd, 29. septembra. Včeraj je imel ministrski svet seje dopoldne in popoldne. Na teh sejah je sprejel nekaj sklepov v pogledu zavarovanja poplavljenih krajev pred nadaljnjimi poplavami.

Nato se je razpravljalo o prenosu **posmrtnih ostankov vojvode Putnika** v domovino in nekaterih umrlih narodnih poslancev, predstavnikov občin in generalov. Sklenjeno je bilo, da se prenesejo tudi posmrtni ostanki Stojana Novakoviča. Vsi ti prenosi se izvrše po zakonu, ki že obstoja. Minister prosvete Trifunović je podal obširen referat o velikih naših možeh, ki so za časa vojne umrli v inozemstvu in katerih ostanke je treba prepeljati v domovino.

Minister pošte in brzojava je poročal o **gradnji radijskih postaj** v poedinih krajih naše države. Bilo mu je prepuščeno, da to stvar podrobno prouči. Nato se je vršila debata o bližnjem delu narodne skupščine. Izgleda, da je vlada poučena o velikih pripravah, ki jih dela **opozicija** pred sestankom narodne skupščine. Opozicija je sklenila, da napade vlado v glavnem zaradi nezavarovanja krajev pred poplavami, zaradi terorja pri občinskih volitvah v Srbiji in Črni gori, zaradi odgoditve narodne skupščine in zaradi različnih političnih stvari v zvezi z dr. Nikićem, Božo Maksimovićem, Pašićem ter z raznimi Radićevimi izjavami.

Vlada pripravlja v teh vprašanjih svoje stališče, ki ga bo zavzela o priliki debate v narodni skupščini. Vsa vlada je edina v tem, da se na vsak nastop opozicije odgovori, da bi se vsako vprašanje razčistilo in bi se opoziciji izbilo iz rok orožje za agitacijo.

V ministrskem svetu smatrajo, da je **treba konsolidirati odnošaje med vladnimi strankami**. Ta potreba sili vlado in samo predsedništvo narodne skupščine, da vse napade opozicije izpodbije.

V koncu so razpravljali o nekaterih manjših resornih vprašanjih in je bil ministru za kmetijstvo odobren kredit 120 tisoč dinarjev za manjše škode, ki so nastale poslednje dni vsled preloma oblakov.

VPRAŠANJE DR. NIKIĆA BO V KRATKEM REŠENO.

Beograd, 29. septembra. V dobro poučenih krogih se govori, da se kralj v nekoliko dneh povrne v državo. Vlada še o tem ni obveščena, a se navaja, da govore vsa znamenja za to, da se bo kralj povrnil pred sestankom narodne skupščine in da bo sprejel deputacijo češkoslovaških parlamentarcev. Zaradi tega se smatra, da bo takoj po kraljevem povratku rešeno vprašanje dr. Nikića, o katerem se ponovno povdarja, da je v načelu že likvidirano.

UGODNO RAZPOLOŽENJE ANGLEŠKIH FINANČNIKOV ZA POSOJILO JUGOSLAOVIJI.

Dunaj, 29. septembra. Kakor smo informirani, so sprejeli merodajni londonski financierji zelo povoljno sondiranje terena za jugoslovensko posojilo.

Ti krogi zakrivajo svoje pripravljenosti, da delujejo v tem smislu na vplivnih mestih v Waal Streetu, kjer niso nenaklonjeni, da materielno podpro vlado SHS. Ta nagel preokret v razpoloženju angleško-ameriških merodajnih krogov napram Jugoslaviji je treba prvenstveno in izključno pripisati korektnemu nastopu naše delegacije v Ženevi, zlasti še ministru zunanjih poslov dr. Ninčiću in I. našemu delegatu Stjepanu Radiću, ki sta s svojimi razgovori s sosednimi državami dokazala obsolutno miroljubno novo smer zunanje politike kraljevine SHS in na ta način podala garancijo za siguren in uspešen razvoj političnih odnošajev v Podonavju in na Balkanu.

Pogledi zapada so obrnjeni na kraljevino SHS kot jamstvo miru na dosedaj najbolj razpaljenih tleh Evrope. K temu je največ pripomoglo složno delo Srbov in Hrvatov.

ENOURNI SESTANEK P. RADIĆA Z UZUNOVIĆEM.

Beograd, 29. septembra. Včeraj popoldne je imel Pavle Radić s predsednikom vlade Uzunovićem sestanek, ki je trajal skoro 1 uro. V političnih krogih zatrjujejo, da je Pavle Radić prinesel iz Zagreba »poruke« Stjepana Radića za predstavnike vlade Uzunovića. O čem se je na tem sestanku razpravljalo, ni znano. Splošno se smatra, da se je sestanek vršil zato, da se prouči situacija in da se je razpravljalo o eventuelnem razširjenju vlade, v katero bi stopili še klerilalci in prav verjetno tudi demokrati.

BOŽA MAKSIMOVIĆ UTRJUJE SVOJO POZICIJO.

Beograd, 29. septembra. Prihod Nikole Pašića se po najzanesljivejših vesteh pričakuje že v začetku prihodnjega tedna. Boža Maksimović je imel daljšo konferenco s svojimi prijatelji. To se spravlja v zvezo z njegovim prizadevanjem, da si zasigura svoj položaj pred samim prihodom Nikole Pašića. Z njim so se včeraj razgovarjali tudi mnogi člani upravnega odbora beograjske radikalne organizacije, katere predsednik je Boža Maksimović.

VLADA PRIPRAVLJA GRADIVO ZA SKUPŠČINO.

Beogra, 29. septembra. Včerajšnji dan je pretekel brez posebnih političnih dogodkov. Vlada pripravlja gradivo za skupščinsko delo. Minister trgovine in industrije dr. Krajač se bo ponovno zavzel za načrte o saniranju gospodarske krize. Razun tega se je dr. Krajač dalje časa razgovarjal s holandskimi industrialci, ki so posetili našo državo.

DELO ODBORA ZA IZENAČENJE DAVKOV.

Beograd, 29. sept. Na popoldansk seji davčnega odbora se je razpravljalo do člena 150 zakona o izenačenju davkov. Tako ostane še 10 členov, nakar se bo začel pretres o rezerviranih členih. Potem se predloži cel zakon plenumu narodne skupščine. Členi, ki so bili danes sprejeti, so bolj tehnične narave.

Člani odbora zagotavljajo, da bo zakon o izenačenju davkov popolnoma gotov v teku prihodnjega tedna.

Skupščina sklicana.

Beograd, 29 .septembra. Včeraj je bila v skupščini razglašena službena objava o sestanku narodne skupščine na izredno zasedanje, in sicer v ponedeljek 4. oktobra. Vlada si sedaj prizadeva, da obdrži parlament pri delu in da izvrši vse dolžnosti, ki jih ji nalagajo sami zakonski predpisi.

Skupščina mora na tem izrednem zasedanju sprejeti zakon o **stanovanjih**. Poleg tega zakona bi želela vlada, da se izglasujejo v skupščini nekateri zakoni, ki so deloma že izdelani ali pa so že predloženi narodni skupščini.

NOVINARSKI KONGRES V CETINJU.

Cetinje, 29. septembra. Včeraj dopoldne se je sestal verifikacijski odbor novinarskega udruženja in se je ugotovilo, da je na kongresu 79 novinarjev, a 284 jih zastopanih s pooblastili, kar da skupaj 363 glasov.

Ko je podal tajnik svoje poročilo, ki je bilo sprejeto, se je razvila dolga in ostra debata na tajnem sestanku o blagajniškem poročilu. Diskusija je trajala cel dan, a je bila prekinjena s predlogom centralne uprave, da se podeli odboru absolutorij, eventualne pritožbe proti delu upravnega odbora pa naj se predlože posebnemu odboru, ki naj sestoji iz enega delegata vsake sekcije.

Nato se je prešlo na volitve nove uprave. Glasovalo je vsega skup 342 članov. Za predsednika je bil izvoljen Krešimir Kovačević s 324 glasovi, za I. podpredsednika Šiko Miličević z 240, za II. podpredsednika Stanko Virant z 295 glasovi, za I. tajnika Gjuro Vilović z 256 glasovi, za II. tajnika Ivan Krznarić z 257 glasovi, za blagajnika Milorad Ivanić z 279 glasovi. V nadzorstvo so izvoljeni Vodvarška s 340 glasovi, Smodej s 337 glasovi in Ivković s 178 glasovi.

Zvečer je bil slavnostni banket v »Grand hotelu« in je bilo tu izrečenih več prisrčnih zdravic.

JUGOSLOVANSKO - FRANCOSKI TRGOVSKI ODNOŠAJI.

Pariz, 29. septembra. Naša trgovska delegacija je konferirala včeraj z dr. Ninčićem o težkočah, ki so se pojavile v trgovinskih pogajanjih s Francijo.

BOLGARSKI ZUNANJI MINISTER ZADOVOLJEN.

Sofija, 29. septembra. Bolgarski delegat pri Zvezi narodov Molov je na povratku iz Ženeve izjavil novinarjem, da je protokol posojila za begunce definitivno odobren in da se bo takoj začelo z izvajanjem tega zakona. Naglasil je, da so se odnošaji med Bolgarsko in njenimi sosedami znatno zboljšali, istotako so pojačene vezi Bolgarske z Malo antanto, ki zaupa miroljubnosti bolgarske politike.

PRIMO DE RIVERA NE IZKLJUČUJE MOŽNOSTI PARLAMENTARNE VLADE.

Madrid, 29. septembra. Primo de Rivera je izjavil uredniku lista »La Nation«, da bo nova reprezentativna skupščina, čim se sestane, razpravljala o načrtu za uravnoteženje gospodarske situacije. Nato bo predložen skupščini nov zakonski načrt o tisku.

Mandat skupščine bo trajal tri leta. Primo de Rivera se nadeja, da bodo stopili v vlado patriotični elementi, s katerimi bo vlada lahko sodelovala. Ni izključena možnost, da bi se v kratkem času mogla sestaviti parlamentarna vlada, v kateri bi Primo de Rivera ne obdržal predsedništva, temveč samo portfelj ministrstva vojske in mornarice.

V trgovskem odseku je dobila Jelačin-Ogrinova lista 3597 glasov in lista SDS 3382 glasov.

Jelačin-Ogrinova lista zmagala v četrti kategoriji, lista SDS v drugi in tretji kategoriji, v prvi kategoriji odloči žreb.

Skrutinj v trgovskem odseku je pokazal sledeči rezultat:

V prvi kategoriji:

Kandidati Jelačin-Ogrinove liste:

Josip Verlič 143 glasov, Rudolf Stermecki 143, Jurij Picek 143, Vid Murko 143 glasov.

Namestniki:

Anton Ravhekar 144, Martin Vrabl 144, Franc Lipej 144, Anton Fazarinc 144 glasov.

Nasprotniki:

Ernst Hieng 143, Konrad Elsbacher 143, Vilko Weixl 143, Anton Cvenkel 143 glasov.

Njihovi namestniki.

Ivan Železnikar 142, Anton Umek 142, Fran Gulda 142, Franc Tivadar 142 glasov.

Za člane odloči žreb, ker je višina glasov za obe listi enaka. Izvoljeni pa so namestniki na naši listi.

V drugi kategoriji je bilo oddanih 1055 glasov, med temi 18 neveljavnih. Izvoljeni so kandidati SDS liste:

Ludvik Brumen 583, Lovro Petovar 584, Josip J. Kavčič 584, Anton Adamič 585 glasov.

Za namestnike:

Ivan Ravnikar 585, Janko Kostanjšek 584, Fran Pogačnik 585, Leopold Fürsager 584 glasov.

Kandidati naše liste so dobili:

Leopold Bruderman 450, Venčeslav Breznik 450, Ivan Grosek 451, Franc Pečuh 449 glasov.

Namestniki:

Franc Škafar 448, Josip Gagel 450, Maks Vale 450, Franc Canjko 449 ter Jožef Gašpar 1 glas.

V tretji kategoriji so prodrli kandidati SDS liste z 41 glasovi večine.

Izvoljeni so:

Ivan Gregorc 541, Ferdo Pintar 541, Fran Zebal 541, Janko Klun 541 glasov.

Namestniki:

Josip Ivančič 541, Srečko Kranjc 541, Anton de Gleria 541, Peter Mravljak 541 glasov.

Naši kandidati so dobili:

Stanko Lenarčič 500, Florijan Gajšek 500, Avgust Čadež 500, Edvard Kukec 500 glasov.

Namestniki:

Matija Rom 500, Krištof Španiček 500, Marko Kardinar 500, Rudolf Kovačič 500 glasov.

V četrti kategoriji je dobila naša lista okrog 500 glasov večine. Skupno je oddanih 4661 glasov. Koliko so posamezni kandidati dobili večine, ni popolnoma točno znano, vendar je gotovo, da so naši kandidati izvoljeni z veliko večino.

Izvoljeni so:

Ivan Jelačin ml., Anton Stergar, Franc Korošec, Janko Tavčar.

Namestniki:

Josip Peteline, Josip Lavtižar, Davorin Tombah, Maks Turnšek.

Vsi ti kandidati so dobili po približno 2504 glasov, nasprotniki pa po okrog 2015. Okrog 100 glasov še ni dognanih in se pričakuje, da odpade na Jelačin-Ogrinovo listo najmanj še 50 glasov.

Volilna komisija še ni na jasnem, kako naj se žreba za prvo kategorijo. Pristaši SDS, člani komisije, zahtevajo, da se žreba kar en bloc in naj se torej izžreba ena skupna lista (upajo seveda, da lista SDS). Člani volilne komisije, ki so pristaši Jelačin-Ogrinove liste, pa so mnenja, da je treba žrebati med posameznimi kandidati posebej, na pr., da se žreba med našim in esdeesarskim kandidatom za okraj ljubljanske oblasti, enako med kandidatoma v Ljubljani in med kandidatoma na Štajerskem. Volilni red namreč določa, da mora biti vsako okrožje v vsaki kategoriji sorazmerno zastopano.

ZA GOSPODA AVGUSTA PRAPROTNIKA JE ŠLO.

Volitve v industrijski odsek bi se imele izvršiti sporazumno in vse je kazalo, da se tudi izvrše. Nesoglasje je bilo le zaradi kandidature g. **Avgusta Praprotnika, bivšega generalnega ravnatelja Slavenske banke in tej kandidaturi so se zastopniki Jelačin-Ogrinove liste odločno uprli.** Zastopniki Zveze industrijcev pa so odločno vztrajali na kandidaturi g. **Praprotnika in samo na tej kandidaturi so se pogajanja razbila.**

In ker so se pogajanja zaradi kandidature g. Praprotnika razbila, so bili nato izmenjani še nekateri drugi kandidati iz liste Zveze industrijcev in sicer gg. **Rebek, Sirc in Zadravec.**

Včerajšnje »Jutro« pa piše čisto obratno in noče o g. Praprotniku nič vedeti ter piše, ko da bi šel boj samo proti omenjenim trem gospodom.

Zakaj potvarjate gospodje tako brez vsakega sramu resnico?

Ali ste morda že pozabili na usluge, ki vam jih je storil g. Praprotnik?

Ali pa je merodajen kak drug vzrok?

Misli.

V Ženevi se je zaključilo zasedanje Zveze narodov, in sicer to pot pod najugodnejšimi avspicijami: ne samo sprejem Nemčije v Zvezo in način sprejema in vstopa, ampak tudi milje, v katerem se je vršilo sedanje zasedanje, bi vzbujal najboljše upe za bodočnost, če ne bi...

Da, če ne bi... V Ameriki se je vršil match za svetovno prvenstvo v boksu. Rezultat: razbiti nosovi, krvave oči, zaslužki v stotisočih dolarjev — torej nekaj navadnega, zlasti dandanes. Milje: prišli in pripeljali so se z vseh delov sveta, moški in ženske, stari in mladi, bogati in revni, pametni in omejeni. In so nestrpno čakali na začetek. Ko se je pa pokazala kri, se je polastilo množice tako navdušenje, da ni skoro opazila viharja, ki je divjal cel čas nad njo. Kako tudi neki, saj je bil vmes boja delavec iz fabrike, ki je stradal in štedil 3 leta, samo da se bo lahko napasel ob pogledu krvi. Tako je bilo torej to drugo neženevsko zasedanje.

Saj čuditi se vsemu temu ni ravno dosti. Današnji čas je materijalističen. Tisti, ki so prireditev aranžirali, so mislili na denar, borilca tudi deloma, tisti med množico, ki ga imajo, so imeli prijeten občutek, da se da danes za denar kupiti mnogo, tisti pa, ki so štedili za prireditev, so mislili, kako bi bilo dobro, če bi si lahko privoščili take zabave brez štednje. Bilo je torej v duhu časa.

V duhu časa je pa bilo žalibog tudi morda, ko je izjavil novi zmagovalec, da je pripravljen braniti svoj naslov proti vsakomur. Nihče ni dvomil, na katero adreso so bile naslonjene te besede, kajti erkan navdušenja, ki jim je sledil, je bil dovolj zgovoren komentar. Šlo je za nekega črnca, ki je izzval predkratkim dosedanjega svetovnega mojstra — belokožca! Trenotno gre torej med belim in črnim plemenom, jutri bo šlo med Ameriko in Evropo, potem med Evropo in Anglijo, nato med Rusijo in Nemčijo ali Francijo ali pa tudi narobe, kakor bo pač v duhu časa!

Ubogi Briand! S kakim zanosom je govoril, in govoril iz prepričanja, da naj pomeni sedanje zasedanje konec vojn. Ali bi zbral tako množico poslušalcev za svoj govor, če bi ga bil najavil naprej in aranžiral za to poseben stadion? Ali bi se bil nzašel kdo med poslušalci, ki bi bil stradal 3 leta, da bi slišal ta govor, ki naj bi bil napoved boljših dni za človeštvo? Ne vemo.

Ne vemo tudi, kaj je prirojeno in kaj privzgojeno, milje v Ženevi ali milje v Filadelfiji, zato nam ni znano, ali delajo v duhu časa ali proti njemu vsi tisti, ki danes pridigajo sport, sport, sport, ker to krepi telo in jekleni mišice, ki morajo prej ali slej iskati svoj cilj in namen: in z jeklenimi mišicami se ne dela kultura, vsaj ne pred vsem kultura. Vsega tega torej ne vemo.

Upamo pa vendar, da če bi se delalo toliko časa toliko propagando, za mir med narodi, kakor se za sport, da bi bil imel Briandov govor bržčas ravno tak odziv po listih po svetu, kakor ga je imel boks-match med Dempseyem in Tunneyem.

Arbiter.

Poplave v Sloveniji.

Včerajšnja situacija na Viču, Glincah, v Trnovem in na Barju.

Včeraj popoldne si je ogledal eden od naših urednikov situacijo na Viču, Glincah in v Mestnem logu.

Na Tržaški cesti do frančiškanske cerkve in šole ni bilo videti več posebnih sledov o poplavi. V nekaterih hišah so čistili veže ter odstranjevali blato, ki ga je nanesla prejšnji dan voda. Cesta je bila mestoma razrita. Nasproti Tribučeve hiše levo od ceste je bil poplavljen velik kompleks zemljišča. Cesta med šolo in cerkvijo je bila še vedno pod vodo in prehod ni bil mogoč, razven za bosopete paglavce, ki so brodili po vodi. Pot v Rožno dolino je bila v bližini Končanove gostilne tudi še vedno poplavljena. Ljudem, ki so jo pasirali kljub temu, je segala voda do gležnjev. Travniki in vrtovi na desno in levo so bili takisto deloma še vedno poplavljeni, kar so pa tudi sicer pri vsakem večjem dežju. Ker po omenjenih dveh cestah pasaža ni bila mogoča, je bil na železniškem nasipu živahen promet. Množice radovednežev so hodile po progi ter ogledovale posledice poplave na levi in desni. Zlasti na obeh straneh proge je stala voda na vrtovih še vedno precej visoko. Čim bolj si se bližal Viču, tem bolj je bil teren poplavljen. Na cesti, ki vodi proti Kozarjam, je bilo od pokopališča dalje toliko vode, da je bil vsak promet nemogoč. Kozarje so od Ljubljane popolnoma odrezane. Tudi nekatere druge viške ceste s bile še vedno poplavljene. Voda je tekla skozi železniške predor na Tržaško cesto ter od tam dalje proti Gradaščici. Dohod v Novo vas je bil mogoč samo po železniškem tiru. Tržaška cesta od konca Viča v smeri proti Brezovici je bila tudi še vedno poplavljena.

Poplava je povzročila na Viču veliko škodo. To so kazali še včeraj sledovi vsepovsodi po hišah in vrtovih. Iz več hiš so črpali ognjegasci in domačini vodo. Po dvoriščih je bilo vse polno od blata umazanega hišnega orodja. V mlinu je bilo videti velik kup premočenih vreč moke. Ognjegasci imajo od včeraj dalje permanentno službo ter so neumorno na delu. Vneki hiši se je podrl včeraj obok, pri čemur bi bilo skoraj več ognjegascev ponesrečilo.

V Mestnem logu in v Trnovem so bili še vedno poplavljeni ogromni kompleksi. Sicer pehlevna Gradaščica je bila še vedno visoko narastla ter je drla mestoma liki hudournik Veliko škode je napravila poplava tudi okrog Kolezije, en most je porušen, par ulic je še vedno pod vodo. Za cerkvijo je celo jezero. Več vrtnih zidov je podrtih. Takisto je podrta neka šupa. — Most pred Trnovsko cerkvijo je nepoškodovan, mostu pri Tenenieju manjka srednji steber. Pasaža je nemogoča, ker se je most upogail in se ulegne zrušiti. Desni temelj zadnjega mostu preko Gradaščice je voda deloma porušila. Odirgala je velik kos zemlje ter izpodjedla več temeljnih kamnov. Vsled tega je bila pasaža dovoljena samo na levi strani. Na mostu je stal policijski stražnik, ki je vzdrževal red. Most so včeraj popravljali.

Na Mirju.

Mimo vrtne ograje ene od vil v Langusovi ulici je drla voda, prihajajoča z Viča, v Gradaščico. Z dvorišča okrog vile, pravtako z dvorišča sosednje vile, so vodo že odstranili. Da je vdrla voda v obeh vilah v pritličje, kažejo še vedno lestve, prislonjene z dvorišča na okna prvega nadstropja. Glede teh dveh vil bi omenili, da je bil nesmisel, da so jih zidali v jami, mesto da bi bili teren nasuli, kot se je zgodilo drugod na Mirju. — Če se takrat ni mislilo na poplave, bi bilo potrebno dvigniti niveau že iz estetičnih ozirov.

Barje.

Večji del Barja je še vedno pod vodo, vennar pa voda v hiše še ni vdrla, dasi je Ljubljanica preko noči precej narastla.

Včeraj smo poročali o smrtnih žrtvah. Janez Ždešar je bil rešen, pravtako še eden od neznancev, pogrešajo pa nekega p. d. Fezajnarja. Zdešarjev voz leži z vprego vred v vodi poleg viške cerkve.

Včeraj ob polu 18. je bil aviziran nov val vode, vsled česar je večina ogroženih posestnikov vežna vrata svojih hiš zabarikadirala.

Center vremenske katastrofe v bližnji in daljnji ljubljanski okolici je bil, kot se poroča, v polhograjskih hribih.

Da ima vsaka večja nevihta v teh hribih dandanes katastrofalne posledice, vzrok temu je dejstvo, da so ljudje tamkajšne gozdove preveč izsekali. Zakaj je naša oblast to dopustila?

Ogromno škode so povzročile poplave v polhograjski dolini in v polhograjskih hribih. Natančne podrobnosti še niso znane, ker so ti kraji takorekoč še vedno odrezani od sveta. Hudo je trpelo Šmartinsko polje, Poljanska in Sorška dolina. Tudi situacija v Savinjski dolini je kritična. Savinja je narasla že nad tri metre ter poplavila del celjskega drevoreda. Vendar pa se zaenkrat, če se deževje ne bo nadaljevalo, še ni bati katastrofe. Bolj nevarno je v Saleški in Paški dolini. Obe reki sta povzročili že precej škode. — Sava pri Litiji neprestano narašča. Vdrla je že v nekatere nižje ležeče hiše. — Trzin je poplavljen, železniški promet Ljubljana—Kamnik se vrši v Črnučah s prestopanjem, ker je poplavljena proga. Vrši se pa samo osebni promet, tovorni je začasno popolnoma ustavljen.

Kokalj Marijana:

Mlada Indija.

17.

Na novo slišim, da me hočejo aretirati. Nekateri dostojanstveniki mislijo, da je pogreška, ker me že niso 11. ali 12. februarja.

V tem slučaju ni potrebno, da bi bil Hartal (post), ne šumne demontracije, ne procesije. Popoln mir mi bo visoko priznanje spoštovanja, kar mi bi bilo v veliko veselje je, da bi se nadaljevalo konstruktivno delo »Kongresa« s točnostjo ure in naglico ekspresnega vlaka v Pendjob. Želel bi, da oni, ki še niso storili, naj store, da se odrečejo prostovoljno tujim tkaninam in jih zažgo v plamen veselja.

Mislim, da ne bi bilo v zlo narodu, če bi me mu odvzeli. Najprej bi propadlo mnenje, da sem obdarovan z nadnaravno mogočnostjo; potem bi bila dokazana zmota, da je bil moj upliv odločilen za sprejem programa nekooperacije; in če bi nadaljevali delo kljub odhodu enega izmed delavcev, bi mi dokazali, da smo sposobni za Svaraj. H koncu je še egoistično; ta okolščina mi bo priskrbela nekoliko miru in fizičnega počitka, katerega mislim, da sem zaslužil.

9. marca 1922.

18.

Kar je bilo na vidiku, se je zgodilo. Žrtev, katero si je tako iskreno želel Gandhi, jo je doživel.

Bil je aretiran. Ko je zvedelo ljudstvo, je privrelo od vseh strani, da ga blagoslovi. Prepevalo je njegovo najljubšo himno, potem je govoril z vsakomur in navduševal vse s svojo radostjo. Stopal je mirno pred policisti.

Nekaj minut pred Gandhijem je bil aretiran knjigotržec in založnik Banker.

Gandhija in Bankerja so odpeljali v zapor. Spremili so ju nekateri prijatelji in Gandhijeva soproga. Pri zaslišavanju sta morala odgovoriti na dve vprašanji. Prečitana je bila »Young India«, da bi dokazali avtorja in pa cilj teh člankov.

Več ur je trpelo zaslišavanje na te dve priprosti vprašanji, da ne bi ranili sveto formaliteto. Zdelo se je smešno zgubljanje časa na tako jasnem dejstvu. Vsa obravnava je bila teatralična in izumetličena.

15. marca 1922.

19.

Veliki proces.

a) Krona proti Gandhiju in Bankerju.

Proces se je pričel 18. marca opoldne pod predsedstvom Broomsfielda.

Sir Strangman in Rao Bahadur Girdhartal sta vodila obtožnico. Toženca nista imela zagovornikov.

Pregrešek je obstojal v treh člankih, objavljenih v »Mladi Indiji« 22. septembra, 15. decembra 1921 in 23. februarja 1922. Prečitani so bili v sledečem redu: Korupcija zakonodaje, Uganka in njena rešitev in Repenčenje grive (angleški lev!). V teh člankih žigosa pisatelj ostro življenske in nacijonalne razmere in napada vlado, ki se zdi, da ne pozna delovanja prebujenih Indijcev.

V kratkem raztolmači sodnik vzrok aretacije. Vpraša Gandhija, če pripozna svoj delikt, ali pa če se želi zagovarjati. Gandhi pripozna svojo krivdo in opomni, da se ni spomnilo kraljevega imena, kakor se spodobi.

Sir Strangman je govoril potem v imenu Krone. Dokazal je, da niso bili osamljeni ti članki. Bili so del organizirane borbe. Ko je prečital gotove odlomke, je nadaljeval: »Toženec je mož velike izobrazbe in po tem, kar piše, je gotovo vodja. Zlo, katero more napraviti, je gotovo veliko. Res je, da je naglašal v svojih člankih nenasilnosti kot bazo borbe in svoje filozofije. Kaj pomaga, če pridiga o nenasitnosti in govori k propasti vlade ali pa, do poziva javno druge, da bi jo vrgli. Zdi se, da Šauri-Šaura, Madras odgovarjata na ta vprašanja. To so dogodki, ki primorajo sodni dvor, da jih vzame na znanje in izreče sentenco.

Dvor bi moral upoštevati te okoliščine, ki zaslužijo strogo kazen.

V pogledu drugega toženca je njegov prestopek manjši, četudi ni manj hud. On se ukvarja z objavljenjem in ne pише. Ker je toženec bogat, zahteva Sir Strangman zanj veliko denarno globo — poleg kazni, ki mu jo bo sodišče pripoznalo. Opira se na paragraf III. tiskovnega zakona, ki obravnava denarne globe ter izjavi, da se zahteva v mnogih slučajih 1000 do 10.000 rupijev.

Nato se je obrnil sodni dvor na Gandhija in ga vprašal, če bo podal kako izjavo glede sentence.

Mahatma Gandhi je rekel, da jo bo preje prebral in potem priložil k aktom.

(Dalje. prih.)

Ugledna avstrijska gospodarska revija o Slavenski banki.

»Der öst. Volkswirt«, ena najbolj uglednih avstrijskih gospodarskih revij, piše ob priliki predkonkurza Slavenske banke tole:

»Niso še končno ugotovljene velikanske napake pri I. brnski strojni tovarni in njene posledice za podjetje in njene delničarje in že vzbuja nov dogodek v koncernu **Länderbanke** največjo pozornost, za katerega je zopet v prvi vrsti odgovoren bivši **podpredsednik** in poslovodeči upravni svetnik Länderbanke Markus **Rotter.** Länderbanka je imela **v zvezi s pretežno iz Jugoslovanov obstoječim konzorcijem večino delnic Slavenske banke.** Nekega dne se je sporočilo — kar smo že tedaj grajali — **da so** delnice Slavenske banke prešle **v posest Trboveljske premogokopne družbe,** katero zopet obvlada Länderbanka. **Delničarjev se ni vprašalo.** Transakcijo so razlagali s tem, da je Trboveljska iz prodaje nekega premogovnika v Italiji (v Istri, op. ured.) dobila veliko gotovino (okoli 30 milijonov lir, op. ured.), ki jo je imela pri Slavenski banki v Zagrebu. Pa je izgledalo očevidno bolj navadno, da je mesto bančnega dobroimetja pridobila akcije Slavenske banke. Mi smo že tedaj povedali svojo domnevo, da so bili **drugi vzroki za to merodajni. Že dolgo se je govorilo o tem, da posli Slavenske banke ne gredo dobro, da je imela izgube** in da so bile njene delnice pod pariteto. Danes so vredne že samo 15% (in danes še manj in sploh ne kotirajo več na borzi, op. ured.) in Trboveljska ima danes izgubo 80% za delnice plačane gotovine. Ta izguba seveda zelo konsolidirano Trboveljsko ne bo omajala in se tudi ne pokazala v bilanci, ker je Trboveljska, ki je pri prodaji istrskega premogovnika naredila po knjigah velik dobiček — seveda samo zato, ker je bila vrednost premogovnika zabeležena v brezvrednih kronah — vnesla prevzete delnice Slavenske banke v bilanco z zelo nizkim zneskom. (Danes pa je ta znesek v bilanci Trboveljske označen z ničlo in je torej Trboveljska izgubo že prebolela. Op. ured.) Vsled tega pa izguba Trboveljske ni nič manj efektivna. Sedaj je ona čisto navadno dobiček, dosežen s prodajo istrskega premogovnika, izgubila. Mi pa vprašamo: ali je dopustno, da bančni vodja grozečo izgubo čisto navadno prevali na drugo podjetje, ki je tudi pod njegovim vodstvom? Kako pridejo delničarji Trboveljske — ne da bi se jih sploh vprašalo — do tega, da nosijo škodo za Länderbanko in njene zaveznike? Če ni prvi krivec predsednik Rotter več aktiven, je tem manj vzroka to vprašanje opustiti, ker je ta mož, ki je tako malo vestno razpolagal s premoženjem delničarjev, še danes po odstopu pri Länderbanki, član uprave vsemogočih njenih podjetij. Pri tej priliki treba grajati zlorabo, da ohranijo odstopivši bančni funkcionarji so priboljšek k svojim nikakor ne skromnim penzijskim dokladam še upravna mesta.«

Tako »Der öst. Volkswirt«.

Iz njegovih izvajanj izhaja jasno, da je treba poiskati krivdo za sedanjo nesrečo Slavenske banke malo dalje nazaj, ko pa v letu 1926. Treba je predvsem pogledati kako je bil **stvorjen večinski sindikat Slavenske banke** in kako so se vodili posli pri banki, da je morala Länderbanka, ko je odslovila prejšnje generalno ravnateljstvo, brisati **40 milijonov delniškega kapitala in vse rezerve.** Sedanji dogodki pa dokazujejo, da je **tedaj Länderbanka brisala premalo in v tem je vzrok več, da se pregleda vse poslovanje Slavenske banke** v zadnjih letih.

To je tako jasno, da bi se v vsaki državi to takoj prvo uro zgodilo, ko bi se izvedelo, da je prišel tako velik denarni zavod v plačilne težkoče. Pri nas pa se nihče ne zgane, pa čeprav vsa Ljubljana govori o desetinah in desetinah milijonov, ki so bili zapravljeni!

Pa še nekaj! »Volkswirt« pravi čisto pravilno, da je v prvi vrsti odgovoren oni, ki je upravljal z denarjem delničarjev in vlagateljev. In pravilno dostavlja »Volkswirt«, da je čisto egalno, če je dotinči kot generalni ravnatelj že odstopil. Za izgube **Länderbanke** je po mnenju ugledne avstrijske revije odgovoren v prvi vrsti predsednik Rotter.

Ravno tako pa je jasno, da mora biti za izgube **Slavenske banke v prvi vrsti odgovoren bivši njen generalni ravnatelj.**

Ali ta priprosta resnica gotovim in merodajnim gospodom res ne gre v glavo? In zakaj jim ne gre?

Sodba naroda.

V Sarajevu je začel Milenko **Vidović** pokret, ki hoče jugoslovenski narod preroditi v zmislu človečnosti in kulture. Obenem navaja ljudi k samonaobrazbi in dosegel je že, da so avtodiktati pod njegovim vodstvom napravili maturo. Pokret je torej vseskozi kulturen in daleč proč od kake dobičkaželjnosti.

Naši vedno iznajdljivi davčni uradi pa so našli, da bi mogel biti Vidovićev pokret tudi vir državnih dohodkov in obsodili so Vidovića, da mora plačati nič manj ko 47.000 Din davka. Mesto, da bi državne oblasti nagradile in podprle koristno kulturno delovanje, so z davkom skoraj uničile zdravo gibanje.

In uničile bi dejansko Vidovićev pokret, da ni narod sam vstal v njegovo obrambo. Po vseh krajih naše države so začeli zbirati za Vidovićev pokret in zadnja številka »Novega čovjeka« poroča, da je bilo napranih 45.302 Din. Če se upošteva, da so ta denar zbrali skoraj samo slabo situirani ljudje, da so prispevki že nad 10 Din redkost, potem se pač sme reči, da je vseh teh 45.000 Din nabral narod in pedal zopet enkrat dokaz svoje neizčrpne požrtvovalnosti in svoje globoke ljubezni za napredek.

Uspeh Vidovićeve zbirke pa je tudi najglasnejša obsodba onih, ki so obdačili požrtvovalno in samo blagru celote služeči kulturni interes. Naj ta glas naroda služi oblastvom v resen opomin, da ne bodo več tako brezbrižni do narodnih interesov in da ne bodo uganjali fiskalizma tam, kjer je napačen.

Duševni napredek naroda je največji kapital za državo in zato treba ta kapital dvigati, ne ga pa z neumestnimi fiskalnimi odredbami uničevati!

Politične vesti.

= **Politično življenje v Beogradu** je sicer še precej mirno, toda vedno jasnejše postaja, da se bo v kratkem razvila **ostra parlamentarna borba.** Sedanja tišina bo še trajala par tednov, dokler ne mine obisk češkoslovaških parlamentarcev, potem se bo pa borba razvila na vsej črti. Te borbe se najbolj boje radikali, ker so razmere v njihovi stranki najbolj nezdrave. Nesoglasja, ki slabe enotnost radikalne stranke, so se v zadnjem času še povečala, vrhu tega pa je razburil Pašićev govor v Cavtatu. Soglasna sodba je, da pomeni ta govor Pašićevo napoved, da si hoče zopet pridobiti vodilno vlogo v državi. Pred tem pa hoče obračunati z vsemi svojimi nasprotniki in tudi z nekaterimi pašićevci, ki so zastopali njemu nesimpatično politiko. Prvotna namera Pašića, da bi s ponudbami za vstop razbil demokrate, se je ponesrečila z ustanovitvijo Demokratske Zajednice. Zato si skuša najti Pašić drugod zaveznikov. Naravno bi najraje obnovil koalicijo s samostojnimi demokrati, toda taka koalicija je nemogoča, ker nasprotuje politiki sporazuma, ki je danes prva zahteva državne politike. Zato je govoril Pašić v Cavtatu tudi o potrebi politike sporazuma, ker pač ve, da je naprej izgubil bitko, če je njegov edin adut v borbi za oblast koalicija s SDS, zlasti še, ko ta koilicija vsled izstopa tovarišev Ljube Jovanovića iz radikalnega kluba nima več večine. Je sicer res, da bi mogel Jovanovićev klub, če bi se zdravstveno stanje Ljube Jovanovića poslabšalo, znatno izgubiti na članih, toda enako gotovo je, da bodo vsi njegovi sedanji člani odločno proti koaliciji s SDS. Ta je slejkoprej politično izolirana in čeprav ima po nekaterih državnih uradih še precej vpliva. — Bodoči parlamentarni boj se bo vršil v znamenju razčiščavanja razmer v radikalni stranki in upajmo, da do tega razčiščenja sigurno pride in da krene potem naša politika na zdravejša pota.

= **Zdravstveno stanje Ljube Jovanovića** se boljša in njegovi prijatelji upajo, da bo mogel Lj. Jovanović v kratkem zopet nastopiti v političnem življenju. Iz vrst njegovih prijateljev se nadalje sporoča, da je imel Ljuba Jovanović 40 pismenih obljub od radikalnih poslancev, ki so se obvezali, da vstopijo v njegov klub. Velika večina od njih pa ni držala dane besede in to je bistveno pripomogio k Jovanovićevi bolezni. Jovanovićevi prijatelji govore, da bo Lj. Jovanović objavil vseh 40 pismenih obvez.

= **Davidović zopet napoveduje padec vlade.** V Prokuplju je imel Ljuba Davidović velik shod, ki se ga je udeležilo par tisoč oseb. Na shodu je govoril Ljuba Davidović preko dve uri in zlasti obširno govoril o Demokratski zajednici. Dejal je, da je do te zajednice moralo priti, ker je program demokratov in muslimanov popolnoma isti. Radikalni napadi na Demokratsko zajednico so samo prazno partizanstvo. Končno je dejal Ljuba Davidović, da noče prorokovati da pa je sigurno, da današnja vlada ne bo več dolgo živela. Če je to sigurno, ne vemo, vemo pa to, da bi bile vsaj nekatere spremembe v vladi nujno potrebne.

= **Dr. Seipel postane zopet avstrijski kancelar.** Dunajski listi poročajo, da odstopi oktobra meseca sedanji državni kancelar dr. Ramek in da pride na njegovo mesto vlada dr. Seipel — dr. Rintelen. Dr. Ramek to vest sicer zanika, ker da mora najprej izvesti likvidacije afere s Centralno banko. Toda kljub temu demantiju se vest o odstopu dr. Rameka trdovratno vzdržuje ter se utemeljuje prihod dr. Seipla na vlado s tem, ker bi edino dr. Seipel mogel ujediniti krščansko socialno stranko in jo uspešno povesti na volitve, ki bodo prihodnje leto.

= **Poincare o vojni in miru.** Na kongresu francoskih vojnih invalidov je imel ministrski predsednik Poincare govor, ki je povzročil precejšnjo senzacijo. Med drugim je dejal Poincaré, da dobro razume, če niso bivši bojevniki iz svet. vojne prav nič bojevito razpoloženi, ker so pač spoznali grozote vojne na lastni koži. Vendar pa tudi za nje ne bo mir nikdar vzrok, da bi se odrekli slavi, ki so jo pridobili sebi in Franciji ali pa da bi zatajili interese, katere so branili. Ko so centralne države napovedale vojno, so francoski vojaki dobro znali, da niso za vse vojne zločine odgovorni vsi Nemci, temveč so se zavedali, da so se vsa ta vojna grozodejstva vršila na ukaz nemškega cesarskega glavnega stana. Če danes Nemčija obžaluje vsa ta dejanja bivše Nemčije, tedaj je francoskim bojevnikom iz svetovne vojne mnogo lažje pozabiti na vojna grozodejstva. Zato pa tudi francoski vojaki z zanimanjem slede dogodkom v Nemčiji in ndjenemu prizadevanju za zbližanjem s Francijo. — Junaštvo njenih vojakov je pridobilo Franciji nevenljivo slavo po vsem svetu in ta slava je zaklad, ki največ pomeni za varstvo naših mej in sigurnost dnevnega dela. — Da je govoril vodja francoskih nacionalistov tako spravljiv govor, je vsekakor pomemben uspeh demokracije.

= **Stresemann o francosko - nemškem sporazumu.** V razgovoru z urednikom »Matina« Sauerweinom, je izjavil zunanji minister Stresemann, da je treba pri francosko - nemškem zbližanju premagati sicer velike težkoče, da pa se bodo pri dobri volji našla pota, da se te težkoče premagajo. Zelo bi pospešilo francosko - nemško zbližanje, če bi pri njem sodelovale tudi vse ostale države, ki so podpisale Locarnski pakt. Da se francosko - nemško zbližanje čim bolj pripravi, se misli na koncesije, s katerimi bi se poboljšalo stanje v obeh državah, zlasti pa se misli na to, kako bi se utrdila francoska valuta. Pospešena evakuacija Porenja bi bila pri tem zlasti važna. Nemčija bo storila vse, ker je v njeni moči, da olajša stabilizacijo Francoske. Končno je dejal Stresemann, da je francosko - nemški sporazum temelj evropskega miru in da bo nemška vlada napela vse sile, da pridobi za ta sporazum ves nemški narod.

Kratke vesti.

Pomorsko demonstracijo pred Tangerom namerava uprizoriti špansko in italijansko vojno brodovje. S španske strani bi sodelovala pri demonstraciji ena velika bojna ladija, z italijanske pa dve.

Fordovi avtomobili ne gredo več in sedaj delajo Fordove tovarne samo pet dni v tednu.

Clemenceau, bivši francoski ministrski predsednik za časa vojne, je praznoval v pondeljek 85-letnico svojega rojstva.

Mandat za sestavo poljske vlade je prevzel zopet prejšnji ministrski predsednik Bartel.

Nov Shakespeare v slovenščini.

Po daljšem odmoru je izdala Tiskovna zadruga v seriji Župančičevih prevodov Shakespeareja zopet novo knjigo »Kar hočete« (Twelfth Night or What you will). V prelestnem jeziku in dovršeni formi smo dobili prevod enega najljubeznivejših del velikega Britanca. O vrlinah prevajalčevih so besede nepotrebne. Vendar lahko rečemo, da se je baš v tem delu umetnik Oton Župančič v vsej svoji sili poglobil v vseobsežnega duha Shakespearejevega. Sijajni postavi viteza Tobije in viteza Bledice, mojstrsko obvladane scene v prozi, ritem verzov, vse to diha in raste kot božja natura iz tal. Dejanje, ki se vrši na naših ilirskih tleh, je polno prešernega smeha, kakor ga je spoznala samo »Stara Anglija«. Knjigo usode je imenoval Goethe Shakespearejeva dela; med temi knjigami je najprisrčnejših ena pričujoča.

Knjiga, ki velja broširana Din 24.—, vezana Din 32.—, se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Georges:

Mrcvarstvo.

V bistvu sem sicer že vse povedal, kar sem imel povedati in se mi je potrebno zdelo omeniti, vendar pa sem naletel na vse polno nerodnosti in napak, ki jih hočem še našteti in naj si izvolijo potakniti kot vzgledi po dotičnih, do zdaj objavljenih člankih in odstavkih, kamor spadajo.

Zdaj ob trgatvi se pod rubriko »gospodarstvo« največ čita o **»sladkanju«** (!) mošta. Poudarjal sem že bil tudi nekje drugje, da **»sladkati«** ne pomeni **»sladko napraviti«**, temveč vse kaj drugega, kar bom kmalu povedal. »Sladko napraviti« se pravi samo **»s l a d i t i«** ali »osladiti«, itd., glagolnik od tega pa je **»slajenje«**, »oslajenje«, in to je **edino** pravilno. »Sladká« pa se pes svojemu gospodarju in »sladkajo se« zaljubljenci med seboj, a tudi nekateri starši »sladkajo svoje otroke„ s čemer pa jih le pridijo in ne poboljšujejo, kar vsakdo dobro ve. To poslednje »sladkanje« se imenuje v navadnem govoru »crkljanje«, kar je očitno iz nemškega glagola »zärteln«. »Crkljanka« bi se torej reklo »sladkanka«.

Silno razpasli so se pri nas rodilniki, in sicer se rabijo tudi tam, kjer mora stati tožilnik. Čital sem n. pr.: **»evo zopet enega dokaza, da je denar sveta vladar«.** Kateri sklon je »enega dokaza«? Ali je rodilnik ali tožilnik? Da je oboje napak, da se namreč tukaj rodilnik ne sme rabiti, temveč tožilnik, ter da je pravilni tožilnik enak imenovalniku in ne rodilniku, torej **»en dokaz«** in ne »enega dokaza«, v mojih šolskih letih niti v normalki ni bilo treba nikomur dopovedovati, sedaj pa je kazno, da bo to treba tudi tistim, ki učijo in pišejo.

Vzemimo najprej, da je »enega dokaza« tožilnik; če je, je nemara pisca zapeljala ljubljanska razvada, ki se je razpasla zadnja leta. Tako se n. pr. govori: »daj mi pojlubčka«, »kako ima lepega noska« itd. Tako govorjenje (namreč tak tožilnik), pravijo, da poveča ljubeznivost. No, hvala lepa za tako »ljubeznivo« besedičenje, ki mi žali jezikovni čut.

Recimo pa, da je »enega dokaza« rodilnik. V tem slučaju pa to ni drugačen rodilnik nego genitivus partitivus. Da pa je tak rodilnik v ednini od takih pojmov kakor je »dokaz«, nemogoč, je vsakemu Slovencu jasno in če tudi ni nikdar pogledal v slovnico. Mogoč pa je v **množini,** kadar se govori samo **o delu dokazov** in **ne o celoti.**

Taki nepravilni in nepotrebni delilni rodilniki so se po vojni razširili kakor kuga. Primerov je brez števila. Kaj je tej kugi vzrok, ne vem. Da bi bili romanski jeziki, francoščina in italijanščina, kjer je ta rodilnik najbolj izrazit, kaj vplivali, je nemogoče, kajti tudi po pravilih teh dveh jezikov je delilni rodilnik, kakor »enega dokaza«, nemogoč.

Kakor pa je rodilnikov, kjer jih treba ni, brez števila, tako jih ni tam, kjer bi morali biti. Nemec ne pozna delilnega rodilnika, toda ker ga potrebuje, si pomaga z rabo predloga »an«, kjer to gre. Tako pravi n. pr.: **an** Zeit, **an** Vermögen, **an** Gesundheit gewinnen i. dr. In glej! Prav tu, kjer bi bil rodilnik na pravem mestu caplja slovenski scriba za Nemcem ter govori in piše: **na** času, **na** premoženju, **na** zdravju pridobiti, namesto: **časa, premoženja, zdravja** pridobiti.

Sploh pa dela ta nemški »an« nekaterim velike preglavice. O tem sem že pisal. Omenjam le: »na raku obolele celice«, kar sem zadnjič čital in je popolnoma napak, kajti po slovensko se pravi »z rakom obolele celice«.

Na istem mestu, kjer sem govoril o nemškem predlogu »an« in njega prevajanju in uvajanju v slovenščino — naj navedem pri tem vzgled: **»na kapi je** umrl«, namesto: **»za kapjó** je umrl« — sem omenil tudi rabo nekaterih slovenskih predlogov, zlasti sestavljenih, oziroma dveh zaporedoma. Tako se n. pr. dan na dan čita v oglasih: »s 1. oktobrom išče sobo...« To je nepravilno, kajti ne vpraša se, **kdaj** jo išče, temveč **za kdaj** jo išče. Zato se mora reči: **»za** s prvim oktobrom išče sobo...«

O povratnih glagolih z »se« (pravzaprav so prehodni glagoli) sem že precej pisal, menda pa za večino zastonj. Pred oči sem dobil stavek: »Naši klubi na zagrebških tleh skoraj nikoli niso odrezali (koga ali kaj?) tako častno, kakor smo si želeli.« To stopicanje za nemščino je res že škandalozno! Prav se govori: ...**se** skoraj nikoli niso odrezali...« Prehodni glagol — dasi je tujega izvora — je v slovenskem »trenirati«, kajti mi natanko razlikujemo: »se trenirati« in »trenirati **koga** (drugega)«. Enako se napačno piše: »vlak je iztiril«, ker je »iztiriti« prehodni glagol (kakor je »ozdraviti«) ter se mora pravilno glasiti »vlak **se je iztiril«** (kakor pravimo »ozdraviti se«) ali pa »vlak je iztirel« (kakor se pravi »ozdraveti«).

Zdaj pa preidem k besedam, ki so že v rabi, a so nerodne, neblagoglasne, opisane, ali celo nepravilne, ter bom skušal opozoriti na boljše, lepše, zvočnejše in pravilnejše. Nekatere od teh so stare, a se ne rabijo več ali pa so znane v drugačnem pomenu, nekatere pa so zrastle na moji njivi, ali pa sem jih čul iz vrst naroda, pa v slovarjih ali sploh niso zabeležene, oziroma ne v takem pomenu.

(Dalje.)

Dnevne vesti.

OFICIRSKI BRKI IN POSTANEK SVETA.

Delovanje Zveze kulturnih društev je odprlo našemu ljudstvu široka vrata v kraljestvo znanosti. Priljubljena predavanja o postanku sveta, življenju starih narodov, o postanku in razvoju naše države so imela poslušalce. Nič ne rečemo: prosvitljena doba. Drugo plat te dobe otvarja Elitni kino, ki je v veščih rokah omenjene Zveze. Filmi, ki jih predvaja ta kino letos, posegajo v prošlost. Življenje v prejšnji avstrijski armadi, zabave oficirjev in njihovih ljubic tam v presladkem Dunaju, Wien, du Wien allein itd. To je kratka vsebina tega kričastega vojaškega filma. In teh filmov je nemška filmska industrija za letošnjo sezono pripravila trideset, pa čeprav so se jih že Nemci preobjedli. Zato pa imamo mi tem večje upanje, da nam jih kino Zveze kulturnih društev servira tako množico, da bo veselje.

Tudi svojevrstna vzgoja državljanov.

Seriga.

—

— **Mednarodna organizacija novinarjev.** Kongres zveze narodnih novinarskih organizacij v Ženevi je dokončal svoje delo. Svojo glavno pažnjo je posvetil socialnemu stanju novinarjev. Kongres je sklenil, da se vrši prvi mednarodni novinarski kongres l. 1928 v Parizu. V mednarodni novinarski zvezi je sedaj organiziranih 25.000 novinarjev iz 20 držav. To število pa se bo še znatno povečalo, ker je pričakovati, da bodo po vstopu Nemčije v Zvezo narodov sprejeti tudi nemški in avstrijski novinarji v mednarodno novinarsko zvezo.

— **Par opazk!** Ko je predvčerajšnjim popoldan Gradaščica preplavila Mirje in vdrla v daščica preplavila Mirje in vdrla v pritlične pritlične prostore vil, smo videli krasne zglede požrtvovalnosti naše mladine: Posebno sta se odlikovala dijak višjega realnega gimnazija Marian Brecelj, ki je kot rekonvalescent stal golih prsi do pasu v vodi in reševal pohištvo. Enako pohvalo zasluži dijak višje realke Ludvik Žvan, ki je istotako čez pas v vodi delal in otimal. Vso nizkotnost človeške duše smo pa čutili, ko ob tej mladosti požrtvovalnosti za seboj opazko boljšega delavskega voditelja: »Je že prav, naj tudi škricarija po vilah malo hudega poskusi!« Precej se je rešilo, še več bi se pa dalo rešiti, če bi bili poklicani faktorji storili svojo dolžnost. Vprašamo, ali so mestne oblasti, ali je varnostna oblast, ali sploh kdo klical vojaštvo na pomoč? Običajno je, da v takih katastrofah pomaga vojaštvo. Zakaj ga ni bilo včeraj na izpregled? Ali leži krivda pri onih, ki bi ga imeli klicati, ali pri vojaškem poveljstvu?

— **Dr. Vekoslav Kukovec v Beogradu.** Dr. Vekoslav Kukovec je odpotoval v Beograd na poziv anketnega odbora za preiskavo v korupciji, da da odboru neka pojasnila v znani bencinski aferi.

— **Oražnov dijaški dom.** Z zimskim semestrom 1926-27 se otvori v Ljubljani »Oražnov dijaški dom« za revne slušatelje medicinske fakultete (prosto stanovanje, kurjava in razsvetljava). Prošnje, katerim je priložiti ubožni list, naj se vlože najkasneje do 9. oktobra t. l. pri upravnem odboru Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza).

— **Letošnja sezona na Bledu** je bila, kot se nam poroča, izredno dobra. Število letoviščarjev je presegalo običajno število za kakih 800. Od tujcev so bili najštevilneje zastopani Dunajčani, ki so si pridobili pri prebivalstvu velike simpatije. Bratov Čehov je bilo manje kot običajno. So obiskali pač rajši italijanska kopališča. V nedeljo je obiskalo Bled izredno mnogo izletnikov v avtomobilih. — Kraljeva garda je še vedno na Bledu. Kot čujemo, se povrne kralj med 1. in 15. zopet na Bled ter ostane tam kakih 14 dni.

— **Naši letalci v Varšavi.** Kot znano je bil po tragični nesreči naših letalcev polet iz Prage v Varšavo odložen. V soboto dopoldne so naši letalci polet nadaljevali ter prispeli v nedeljo srečno v Varšavo, od koder se vrnejo preko Rumunije v Novi Sad.

— **Letnik kralja Petra na praški vojni šoli.** Čehoslovaška vlada je prosila našega kralja za dovoljenje, da naj bi se imenoval letošnji zadnji letnik na praški vojni šoli »letnik kralja Petra«. Kralj Aleksander je to dovolil.

— **Osebna vest.** Za scenografa Narodnega gledališča v Ljubljani je imenovan akademični slikar g. Ivan Vavpotič s pravicami državnega uradnika I. kategorije 8. skupine 3 stopnje. Gospod Vavpotič že par mesecev sem sodeluje pri raznih inscenacijah tako v drami kakor tudi v operi. K imenovanju mu iskreno čestitajo vsi spoštovatelji njegove umetnosti.

— **Nevarnost stavke v hamburški luki.** — Savez organizacij hamburških pristaniških delavcev je sklenil v načelnem glasovanju s tričetrtinsko večino stavko.

— **Podzemski telefon Berlin—Pariz.** Iz Berlina poročajo: Novovzpostavljeni podzemski telefon Berlin—Frankfurt am Main—Pariz funkcionira izredno dobro. Te dni se izroči prometu.

— **Polet preko Kavkaza.** Iz Berlina poročajo: Dornierov aeroplan je poletel pri Kazbeku v višini 4600 metrov s 1500 kg teže, tremi piloti in tremi potniki preko Kavkaza.

— **Zopet letalska nesreča.** Predvčerajšnjim sta se dvignila z aerodroma v Novem Sadu v aeroplanu podpolkovnik Aleksej Kovanjkov in redov Muharem Muhamedbašić. V višini 250 metrov nad Novim Sadom je eksplodiral motor. Aeroplan se je užgal ter obenem razletel na kose, ki so jih zbirali celo uro. Tako podpolkovnik kot redov sta bila raztrgana na kose.

— **Železniška nesreča pri Drnišu.** Iz Splita poročajo: V soboto okrog 9. ure zjutraj se je pripetila na progi Drniš—Split železniška nesreča. 11 vagonov tovornega vlaka je skočilo s tira, pri čemer se jih je več poškodovalo. Materialna škoda znaša 500.000 Din. Človeških žrtev ni bilo.

— **Samomor dijakinje.** V Arangjelovcu se je predvčerajšnjim obesila dijakinja Ruža Dimitrijević, hčerka uglednega odvetnika Aleksa Dimitrijevića v Kragujevcu. Ruža je bila prišla v Arangjelovac s svojo staro materjo. Dan popreje se je nekoliko sporekla s svojim stricem. Njen stric je bil namreč v eno od njenih sošolk zaljubljen ter jo je hotel poročiti, o čemur pa ni hotela Ruža ničesar slišati. Ruža je bila zelo sentimentalna in romantično navdahnjena deklica. Zato se domneva, da utegne biti povod njenega samomora prepir s stricem. Samomorilka je zapustila pismo, naslovljeno na njenega očeta, v katerem pravi: »Dragi papa! Odpusti mi! Toda, dobro veš, zakaj sem morala to storiti...«

— **Roparski umor pojasnjen po šestih letih.** Leta 1920 je bil umorjen in oropan v Brežicah neki Anton Hodinc. Poizvedovanja po storilcu so ostala takrat brez uspeha. Te dni pa je bil aretiran vsled sličnega delikta Josip Podgoršek iz Brežic. Ob priliki hišne preiskave so našli pri njem pismo, iz katerega izhaja, da je izvršil tudi omenjeni roparski umor on ter da mu je posodil v to svrho Josip Zidanič, delavec v Zagrebu, svoj samokres. Na podlagi tega pisma je bil aretiran tudi Zidanić. Zločinca sta bila oddana okrožnemu sodišču v Celju.

— **Uboj v kavarni.** V kavarno Stefana Popova v Subotici je prišel v nedeljo zvečer 16-letni prodajalec slaščic Andrija Laszlo ter zahteval od gosta Janeza Szavaia, da mu plača 160 Din, ki mu jih je Szavai že dalje časa dolgoval. Vsled tega je nastal med njima prepir. Končno je Szavai spodil fanta iz lokala ter vrgel za njim njegovo košaro k slaščicami. Ker se je fant vrnil in moledoval za odškodnino, se je vmešal vinjeni kavarnar, ki se je pri tem tako razjaril, da je potegnil na revolver ter oddal na dečka dva strela. Pogodil je obakrat in deček se je zgrudil težko poškodovan na tla. Par ur kasneje je umrl v bolnici. Popova so aretirali.

— **Trinajstletni pastirji ubili starca.** V bližini Osijeka sta ubila te dni dva trinajstletna pastirja starčka Stipo Omerova. Starček je kosil travo. Dečka sta mu nagajala, zato ju je hotel odpoditi. Frkovca sta se oborožila s palicami ter jela moža na žive in mrtve pretepati, dokler se mu ni vlila kri iz ušes. Omerov se je privlekel s težavo domov, legel v posteljo ter čez tri dni umrl. Ubijalca sta bila aretirana, ker pa sta še mladoletna, ju je sodišče zopet izpustilo.

— **Vremenske katastrofe v Italiji.** Predvčerajšnjim zvečer je besnel okrog Pescara (Italija) strahkovit orkan. Utrgal se je oblak. Toča je uničila vse vinograde. Tudi iz drugih krajev Italije prihajajo vesti o velikih nalivih in poplavah. Vlada je podvzela akcijo, da se prizadetemu prebivalstvu pomaga. Kot vse kaže, bo letošnja vinska trgatev zelo slaba.

— **Sneg v Ameriki.** Iz Newyorka poročajo: Na pogorju Rockly Mountains je besnel te dni velik snežni metež, ki je povzročil velikansko škodo na poljih. V Montani je padla temperatura prehodno na 6 stopinj pod ničlo. Še večji mraz vlada v Južni Kanadi. Škoda, ki jo je povzročil snežni metež na pšeničnih poljih v Manitobi se ceni na 12 milijonov dolarjev. Več tisoč glav živine in ovac je zmrznilo.

— **Orkan v Braziliji.** Brazilijansko mesto Imbe je opustošil orkan. Nad 200 ljudi je mrtvih, veliko število ranjenih.

— **Umirajoča žena izdala svojega moža, da je zakrivil njeno smrt.** Mlada Mariangela Casciarino v Savoni v Italiji se je pred dvema letoma poročila s tovarniškim delavcem Giovanijem Monleonom. Zakon ni bil srečen. Zato se je vrnila žena k svojim starišem ter si poiskala zaslužek. Nedavno jo je preprosil Monleone, da se je vrnila k njemu. Kljub temu je žena obdržala svojo službo. Pred par dnevi je prišel njen mož k njej v tovarno ter jo vprašal, če je že dobila mezdo. Ker je odgovorila, da še ne in je mož mislil, da ga je nalagala, jo je treščil na kamenitih stopnice terase, kjer je obležala s prebito črepinjo. Mož je šel nato domov, oblekel prazнično obleko, nakar se je podal v bolnico, obiskat svojo »ponesrečeno« ženo. Ko so mu jo pokazali, jo je hinavski poljubil. V tem trenutku pa se je žena zavedla ter vzkliknila: »Moj mož me je ubil! Vrgel me je na kamenite stopnice terase!« Par ur nato je žena umrla. Njenega moža so zaprli.

— **Osemleten deček bestialen morilec.** Iz Innsbrucka poročajo: V občini Sehmin se je pripetilo skoraj neverjetno dejanje. Neki osemleten deček je dobil od svojih staršev nalog, da pazi na njihovega 2letnega sinčka. Ko so se starši vrnili domov, je ležal njihov sinček v postelji v mlaki krvi. Osemletni deček je dejal, da je padel otrok na kuhinjski nož, pri čemer se je tako težko poškodoval. Ko so otroka bolj natančno preiskali, so ugotovili, da je imel razven vbodljaja v prsih na sencu strelno rano. Tekom strogega zaslišavanja je priznal osemletni fant, da je vedel, kje je shranjen ključ omare, v kateri se nahaja nabasan revolver, zato je omaro odprl, vzel revolver ter ga nastavil otroku na sence. Pri tem se je revolver sprožil. Ker je obtičala krogla otroku v sencu in je bil otrok še živ, je vzel fant nož ter mu ga potisnil v prsa v bližino srca. Zakaj je fant vse to storil, še ni ugotovljeno.

— **Polom Rusko-azijske banke.** »Le Matin« poroča iz Šanghai-a, da je Rusko-azijska banka skrahirala. Pasiva znašajo 5,000.000 funtov sterlingov.

— **Velikanska tatvina v Londonu.** Te dni je ukradel neki za časa generalne stavke nastavljeni poštni šofer v trenutku, ko je stal z avtomobilom sam pred poštnim uradom, kamor je bil odšel drugi poštni uslužbenec po da ga je nalagala, jo je treščil na kamenite la, med drugim pošiljko draguljev, vredno 80.000 funtov šterlingov. Oddrvel je z avtomobilom v neko stransko ulico, kjer so ga pričakovali z osebnim avtomobilom njegovi zločinski tovariši. Z njihovo pomočjo je preložil vse vrednostne pošiljke pred očmi pasantov v osebni avto. Predno je prišla policija so se drzni tatovi neznanokam odpeljali.

— **Radi preprečenega samomora pobesnel.** Te dni je hotel izvršiti na Dunaju pomožni delavec Raimund Letitzky s tem, da se je zaprl v svojo sobo ter izpustil plin, samomor. Njegova žena je poklicala policijskega načelnika, ki je vdrl v sobo ter spravil nezavestnega kandidata samomora zopet k življenju. Ko se je Letitzky, ki je bil vkljub poizkušenemu samomoru še vedno izredno močan, zopet zavedel, je zgrabil policijskega stražnika za grlo ter ga hotel zadaviti. Stražnik se je rešil z največjim naporom s tem, da je udaril Letitzkega s sabljo po rami, nakar je ranjenega ukrotil in zvezal. Na policiji je besnel Letitzky dalje, tako da so ga morali oddati na opazovalnico.

— **Proces radi razžaljenja veličanstva v Budimpešti.** Pred pudimpeštanskim sodnim dvodom se je zagovarjal te dni visokošolec Smiha radi razžaljenja veličanstva. Smiha se je izrazil v neki restavraciji javno, da obžaluje, da ni prišel Karl v njegovo pest ter da bi bil obračunal tudi z Otonom. Te besede sta slišala Ladislav Czernatony in grof Rudolf Szecheny. Csernatony je ovadil visokošolca državnemu pravdništvu. Sodišče ga je oprostilo z utemeljitvijo, da je ukinjen z zakonom o detronizaciji tudi zakon o zaščiti kraljevske hiše. Državni pravdnik se je zoper to razsodbo pritožil. Tudi Csernatony s sodbo ni bil zadovoljen. Zato je pozval Smiho na dvoboj.

— **Žena, ki je obljubila za umor svojega moža 50.000 Din.** Svoječasno smo poročali o umoru bogatega posestnika Tošo Jelića, ki ga je dala umoriti njegova žena Evica Jelić, obljubivši svojemu prijatelju Joci Jeliću zato 50.000 Din in pitanega prašička. Te dni se je zagovarjala čedna dvojica radi umora pred novosadskim sodiščem. Joca Jelić je bil obsojen na dosmrtno ječo, Evica Jelić pa na 15 let ječe. Zoper obsodbo Evice Jelić se je državni pravdnik pritožil, ker se mu zdi prenizka. Pritožila sta se pa tudi oba zagovornika.

Obleke lastnega izdelka
Vam nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

— **Žena, ki ni smela roditi sina.** Mirka in Ljubomir Nedeljković iz Darosave štejeta skupaj sto let. Oba sta bila vdovca. Kljub svoji starosti sta si drug drugega poželela ter se poročila. Vsak od njiju ima že po dva dorasla sinova. Zato je povedal Nedeljković svoji novoporočeni ženi, da za eventualnega tretjega otroka v njegovi hiši ni prostora. Nedeljković in njegova žena sta živela tudi po poroki vsak na svojem posestvu. Le tuintam kak večer, po končanem delu je obiskala žena svojega moža na njegovem domu. Po preteku leta dni je porodila zdravega, krepkega dečka. Nesla ga je na vrt, kjer ga je pustila ležati brez potrebne pomoči, da je v par urah umrl, nakar ga je zakopala. Stvar je prišla pa še isti večer na dan in Mirka je bila aretirana. Sodišče jo je obsodilo na dve leti ječe. Te dni se je obravnavala zadeva pred II. instanco v Beogradu. Apelacijsko sodišče je prvoinstančno sodbo potrdilo.

— **Divji zapad v Berlinu.** Te dni sta udrla pri belem dnevu v Berlinu dva neznana z revolverji oborožena lopova v prodajalno nekega bankirja, ustrahovala v prodajalni navzoče štiri prodajalce grozeča jim za slučaj, da se ganejo s smrtjo ter odnesla za 150.000 mark dragocenosti. V trenutku, ko sta zapuščala lokal, sta vrgla na tla neko eksplozivno snov, ki je napolnila med silnim pokom ves prostor z gostim dimom. Na cesti je eden od njiju neopažen zginil, dočim je zbežal drugi z revolverjem v roki v neko veliko trgovino, od tam pa v tretje nadstropje poslopja. Dasi je zasedla takoj nato policija vse izhode, jo je ta ropar na nepojasnjen način brez sledu odkuril.

— **Tekma psov ptičarjev** se vrši 3. mogoče tudi 4. oktobra t. l. Kdor še ni prijavil svojega psa, naj to stori čimpreje, ker poteče prijavni rok z dnem 30. septembra t. l. V soboto 2. oktobra zvečer ob 8. uri bo pozdravni večer v »Ljubljanskem dvoru«. 3. oktobra ob 7. uri je zbirališče na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora, tam se vrši smotra psov, nato pa odhod v lovišče občine Ježica. Kosilo bo pri »Ruskem carju«, zvečer pa prijateljski sestanek ev. zaključek v »Ljubljanskem dvoru«.

— **Udeležnikom Pravniškega kongresa.** Slike, napravljene pred Narodnim muzejem so gotove. Cena 40 Din, s poštnino 50 Din. Udeležniki se vabijo, da naroče lepe slike in pošljejo navedeni znesek naravnost fotografu Hugonu Hibšerju v Ljubljani.

Ljubljana.

l— **Mestni magistrat ljubljanski** je naklonil društvu Treznost Din 500, za kar se mu odbor najlepše zahvaljuje in poziva tudi ostale občine po Sloveniji, da slede temu vzgledu, ker naše delo ne velja samo Ljubljani temveč celi Sloveniji.

l— **Pouk na ljubljanskih osnovnih šolah ukinjen.** Na odredbo velikega župana ljubljanske oblasti se je pouk na ljubljanskih osnovnih šolah ukinil. Šolska poslopja se rezervirajo za začasna stanovanja za viško prebivalstvo, za slučaj, da bi se moral Vič vsled nadaljnih katastrof deloma evakuirati.

l— **Cercle Français v Ljubljani** javlja, da začenja s poučevanjem francoskega jezika. Čudno pri tem pa je dejstvo, da francoščine v tem društvu ne poučuje več nobena Francozinja, čeprav jih je v Ljubljani najmanj sedem, kojih večina je diplomiranih, vse pa poučujejo že skozi leta svoj materni jezik in si s tem služijo kruh. Da dajejo nekatere tečaje v krožku naši profesorji, je popolnoma pravilno, ni pa razumljivo, zakaj so angažirani za ostale tečaje Rusi in ne Francozi, posebno ker dobiva društvo podporo od francoske vlade. Marsikatera v Ljubljani živeča Francozinja bi prav gotovo rada služila denar, ki ga daje v poučne namene njena domovina. Sicer pa je že z didaktičnega stališča pravilnejše, če se kdo uči tujega jezika pri učitelju dotične narodnosti kot pa pri tujcu: če se hočem n. pr. učiti angleščine, za to vendar ne bom najel Italijana! Francoski krožek je pa menda le tega mnenja. Marsikdo, ki je prej hodil sam ali pošiljal svojo deco v tečaje Francoskega krožka, da se pri domačinih nauči pravilne izgovarjave in jezika, sedaj tega ne bo več storil in s tem gotovo namen francoske vlade, ki daje v poučne svrhe krožku denar, ne bo dosežen.

l— **Vpisovanje** v otroški in damski tečaj švedske gimnastike telesnega kulturnega društva »Atene« se vrši le še danes, to je v sredo, dne 29. t. m., od 5. do 7. ure popoldne v pritličju ženske realne gimnazije na Bleiweisovi cesti.

l— **Društvo »Treznost«** ima svoj redni sestanek v sredo 29. t. m. v klavirski sobi moškega učiteljišča ob pol 7. uri. Spored: Žalni govor po umrli sestri Horvatovi in slučajnosti. — Prosimo člane, da se sestanka vdeleže polnoštevilno.

Maribor.

m— **Začetek gledaliških predstav v mariborskem gledališču.** Letošnja gledališka sezona, ki obeta biti z ozirom na repertoar jako pestra in zanimiva, bo otvorjena v začetku oktobra s prelestno »Veroniko Deseniško«, tragedijo našega najgenijalnejšega slovenskega pesnika Otona Župančiča v režiji g. prof. O. Šesta kot gosta. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da bo slovesnost otvoritvene predstave povečana s prisotnostjo avtorja. — Kot druga predstava bo velezabavna Nestroyeva veseloigra z godbo in petjem »Danes bomo tiči« v režiji g. J. Koviča.

m— **Mestni magistrat mariborski** opozarja trgovce potom Trgovskega gremija, da naj prijavijo vsi oni, ki prodajajo alkoholne pijače, vsak nakup kakor tudi vskladiščenje vsake opojne pijače takoj mestnemu knjigovodstvu, to pa radi plačila mestnega davka. Vsi oni trgovci pa, ki so bili radi tega prestopka že kaznovani, naj se javijo v mestnem knjigovodstvu in kazen jim bo — če niso poznali sedaj veljavnih predpisov, znižana ozir. popolnoma izpregledana.

m— **Vetrinjska ulica,** ki je bila vsled regulacije, kanalizacije itd. dalje časa za promet zaprta, je od minule sobote zopet za vsak promet odprta.

m— **Prosta stanovanja.** 1. Krempljeva ul. 4, pritličje, 2 sobi, kuhinja in pritikline; 2. Plinarniška ul. 1/I., 1 soba in kuhinja; 3. Vrbanova ul. 4, pritličje, 1 soba in kuhinja; 4. Meljski hrib 6, 2 sobi in kuhinja. Prošnje je vložiti do 30. t. m.

m— **Najnovejša moda.** Policijski stražnik na državnem mostu je v ponedeljek proti večeru ustavil na mostu deklico, ki je bila oblečena popolnoma v moško obleko. Na vprašanje- kam da namerava v tem kostumu, mu je prav lepo odkrito povedala, da zasleduje svojega ljubčka, ki ji ni preveč zvest, in da ga hoče tako vjeti in zasačiti kje drugje. Rada bi stražniku še nadalje pripovedovala, ali mož postave jo je po najkrajši poti poslal domov in ji svetoval, da naj svoj načrt na način izvede. Ubogala je in šla.

m— **Najboljše čevlje Karo** dobite v Mariboru, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi na Aleksandrovi cesti 23 v trgovini Sl. Černetiča.

SREDNJEŠOLSKA MIZERIJA.

V Novem Sadu se je vršil te dni profesorski kongres, ki je razvil pred nami ves srednješolski problem. Kongresa se je udeležil tudi prosvetni minister, ki pa je vedel povedati prav malo razveseljivega. Izjavil je, da mu je dobro znano, da je zboljšanje šolskih razmer brez ureditve materielnega položaja srednješolskih učiteljev izključeno, da pa ne more v tem oziru ničesar obljubiti. Število uradnikov se mora znižati, kajti tretjina vseh državnih izdatkov se uporabi za uradniške plače. Drugi govorniki so ostro kritizirali strankarski režim v srednjih šolah. Eden od govornikov je izjavil, da je bil tekom zadnjih treh let iz političnih vzrokov 14krat premeščen. Drugi govorniki so navajali dokaze za neverjetno ignoranco današnje mladine itd.

Današnja srednja šola je otrok svojega časa. Moralična dekadenca je okužila tudi šolo. Mladina se zanima predvsem za nogomet, ve malo, se uči slabo in je že zgodaj seksuelno poučena. Pa tudi mnoge učne moči niso dobro »podkovane«, ker so absolvirale študije za časa vojne.

Predvojna srednja šola je bila od ideala zelo daleč. Srednješolec se je moral učiti velikansko množino stvari, od katerih je bilo za praktično življenje malo uporabnih. Ta šola je bila pa vsekako dobra gimnastika za možgane ter je pripravila takratnega mladeniča pač za silo za takratno urejeno in mirno življenje. Danes se je ta šola preživela: Ne nudi niti daleč več onega, kar je nudila svoječasno; kar nudi, za današnji pospešeni tempo življenja ni več primerno. Življenje zahteva novih form in nov izobraževalen in vzgojevalen sistem.

Spremembe voznega reda s 1. oktobrom 1926.

1. Proga Pragersko—Zidani most—Postojna:

Izostane brzi vlak štev. 501/602, ki odhaja iz Pragerskega ob 1. uri 40 min. in prihaja v Postojno ob 5. uri 36 min. in v obratni smeri brzi vlak štev. 601/502, ki odhaja iz Postojne ob 23. uri 10 min. ter prihaja na Pragersko ob 3. uri 22 min. Dosedanji kurzni vozovi Budimpešta—Trst odnosno Trst—Budimpešta se prevažajo z vlakom štev. 503/604, ki odhaja iz Pragerskega ob 2. uri 10 min. in prihaja v Postojno ob 6. uri 46 min. in v obratni smeri z vlakom štev. 603/504, ki odhaja iz Postojne ob 22. uri 35 min. in prihaja na Pragersko ob 2. uri 56 min.

2. Proga Ljubljana gl. kol.—Rakek:

Izostane potniški vlak štev. 630, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 9. uri 10 min. in prihaja na Rakek ob 11. uri 5 min. in v obratni smeri potniški vlak štev. 631, ki odhaja iz Rakeka ob 17. uri 30 min. in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 18. uri 43 min.

3. Proga Ljubljana gl. kol.—Vrhnika:

Izostane mešani vlak štev. 6931, ki odhaja iz Vrhnike ob 5. uri 50 min. in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6. uri 27 minut; zato pa vozi mešani vlak štev. 6933, ki odhaja iz Vrhnike ob 6. uri 17 minut in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6. uri 54 min. Nadalje izostaneta nedeljska mešana vlaka.

4. Proga Maribor gl. kol.—Št. Ilj:

Izostane mešani vlak štev. 1250, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 18. uri 15 minut, mešani vlak štev. 1254, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 8. uri 10 min. in v obratni smeri mešani vlak štev. 1251, ki odhaja iz Št. Ilja ob 19. uri 12 min. in mešani vlak štev. 1255, ki odhaja iz Št. Ilja ob 9. uri 7 min.; zato pa vozi mešani vlak štev. 1248, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 17. uri in v obratni smeri mešani vlak štev. 1249, ki odhaja iz Št. Ilja ob 17. uri 50 min.

5. Proga Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mesto:

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča mešana vlaka štev. 6644, odhod iz Slov. Bistrice ob 21. uri 17 min. in štev. 6643, odhod iz Slov. Bistrice mesto ob 20. uri 47 min.

Proga Poljčane—Zreče:

Od Slov. Konjic do Poljčan izostane meštni vlak štev. 6735, ki odhaja iz Slov. Konjic ob 17. uri 14 min. in od Poljčan do Zreč mešani vlak štev. 6740, ki odhaja iz Poljčan ob 21. uri 5 min. in prihaja v Zreče ob 22. uri 30 min. ter od Zreč do Slov. Konjic mešani vlak štev. 6739, ki odhaja iz Zreč ob 22. uri 40 min. in prihaja v Slov. Konjice ob 23. uri; zato pa vozi od Slov. Konjic v Zreče mešani vlak štev. 6738, ki odhaja iz Slov. Konjic ob 17. uri in prihaja v Zreče ob 17. uri 21 min. in od Zreč do Slov. Konjic mešani vlak štev. 6737, ki odhaja iz Zreč ob 17. uri 41 minut in prihaja v Slov. Konjice ob 18. uri 1 min.

Proga Grobelno—Rogatec:

Izostane mešani vlak štev. 6834, ki odhaja iz Grobelnega ob 14. uri 5 min. in prihaja v Rogatec ob 15. uri 15 min. in mešani vlak štev. 6838, ki odhaja iz Grobelnega ob 15. uri 50 min. in prihaja v Rogatec ob 16. uri 55 min. ter v obratni smeri mešani vlak štev. 6833, ki odhaja iz Rogatca ob 12. uri 17 min. in prihaja v Grobelno ob 13. uri 25 min., zato pa vozi mešani vlak št. 6836, ki odhaja iz Grobelnega ob 15. uri 15 min. in prihaja v Rogatec ob 16. uri 20 min.

8. Proga Ljubljana gl. kol.—Bistrica Boh. jezero:

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča turistovska vlaka štev. 920 in 919, ki odhajata iz Ljubljane gl. kol. prvi ob 5. uri 25 min. in prihaja v Bistrico Boh. jezero ob 8. uri 48 min. in drugi v obratni smeri, ki odhaja iz Bistrice Boh. jezero ob 18. uri 57 min. in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 22. uri 10 min.; nadalje izostane od Jesenic do Bistrice Boh. jezero potniški vlak štev. 916, ki odhaja z Jesenic ob 17. uri 16 min. in prihaja v Bistrico Boh. jezero ob 18. uri 6 min. in od Bistrice Boh. jezero do Jesenic potniški vlak štev. 913, ki odhaja iz Bistrice Boh. jezero ob 8. uri 17 min. in prihaja na Jesenice ob 9. uri 8 min.

9. Proga Jesenice—Planica:

Izostane potniški vlak štev. 4212, ki odhaja z Jesenic ob 7. uri 32 min. in prihaja na Planico ob 8. uri 30 min. in v obratni smeri potniški vlak štev. 4213, ki odhaja iz Planice ob 8. uri 33 min. in prihaja na Jesenice ob 9. uri 15 min.; zato pa vozi le ob sobotah, nedeljah, praznikih in dnevih pred prazniki potniški vlak štev. 4217, ki odhaja iz Kranjske gore ob 18. uri 18 min. in prihaja na Jesenice ob 18. uri 50 min. in v obratni smeri potniški vlak štev. 4818, ki odhaja z Jesenic ob 21. uri 20 min. in prihaja na Planico ob 22. uri 18 min.

10. Proga Ljubljana gl. kol.—Kamnik:

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča turistovska vlaka štev. 4037 in 4038, odhod iz Ljubljane gl. kol. ob 5. uri 10 minut, prihod v Kamnik ob 6. uri 22 min. in odhod iz Kamnika ob 20. uri 28 min., prihod v Ljubljano gl. kol. ob 21. uri 40 min.

11. Proga Ptuj—Ormož—Murska Sobota:

Izostane od Ptuja do Murske Sobote potniški vlak štev. 816/7016, ki odhaja iz Ptuja ob 13. uri 7 min., iz Ormoža ob 13. uri 52 min., iz Ljutomera ob 15. uri 5 min. in prihaja v Mursko Soboto ob 15. uri 50 min. in v obratni smeri potniški vlak štev. 7015/815, ki odhaja iz Murske Sobote ob 10. uri 12 min., iz Ljutomera ob 11. uri 27 min., iz Ormoža ob 12. uri 30 min. in prihaja v Ptuj ob 13. uri 5 min. Ta vlaka vozita tudi samo od Maribora gl. kol. do Ptuja in obratno.

12. Proga Murska Sobota—Hodoš:

Izostanejo vsi obstoječi mešani vlaki, zato pa vozijo mešani vlaki štev. 7037, ki odhaja iz Hodoša ob 7. uri 18 min. in prihaja v Mursko Soboto ob 8. uri 33 minut, mešani vlak štev. 7039, ki odhaja iz Hodoša ob 15. uri 30 min. in prihaja v Mursko Soboto ob 17. uri 13 min. in v obratni smeri mešani vlak štev. 7038, ki odhaja iz Murske Sobote ob 5. uri 15 min. in prihaja v Hodoš ob 7. uri 3 min. in mešani vlak štev. 7040, ki odhaja iz Murske Sobote ob 13. uri 30 min in prihaja v Hodoš ob 15. uri 15 min.

13. Proga Čakovec—Donja Lendava:

Izostane mešani vlak štev. 7234, ki odhaja iz Čakovca ob 7. uri 50 min. in prihaja v Donjo Lendavo ob 8. uri 57 min. in mešani vlak štev. 7233, ki odhaja iz Donje Lendave ob 9. uri 55 min. in prihaja v Čakovec ob 10. uri 59 min.

14. Proga Celje—Velenje:

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča potniška vlaka štev. 4817 in 4818.

15. Proga Karlovac— Ljubljana gl. kol.

Od Karlovca do Ljubljane gl. kol. izostane potniški vlak štev. 1010, ki odhaja iz Karlovca ob 1. uri 5 min., iz Novega mesta ob 3. uri 40 min. in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6. uri 2 min., od Ljubljane gl. kol. do Novega mesta potniški vlak štev. 1013, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 10. uri 10 min. in prihaja v Novo mesto ob 13. uri ter od Novega mesta do Karlovca potniški vlak štev. 1009, ki odhaja iz Novega mesta ob 0 uri 17 minut in prihaja v Karlovac ob 2. uri 50 minut. Potniški vlak štev. 1009, ki vozi od Ljubljane gl. kol. samo do Novega mesta in ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 21. uri 55 min in prihaja v Novo mesto ob 0 uri 12 min., ima postanek tudi na vseh postajališčih.

16. Proga Trebnje—Št. Janž na Dol.:

Izostane mešani vlak štev. 4634, ki odhaja iz Trebnjega ob 12. uri 40 min. in prihaja v Št. Janž ob 13. uri 34 min. in mešani vlak štev. 4635, ki odhaja iz Št. Janža ob 14. uri 7 min. in prihaja v Trebnje ob 15. uri 20 min.

17. Proga Novo mesto—Straža-Toplice:

Izostane mešani vlak štev. 4738, ki odhaja iz Novega mesta ob 21. uri 40 min. in mešani vlak štev. 4737, ki odhaja iz Straže-Toplice ob 22. uri 10 min.

Popolni vozni redi so razvidni iz stenskih voznih redov, ki izidejo s 1. oktobrom t. l. ter se dobe tudi v nakup na vseh postajah.

Sport.

V težki atletiki je postavil v Dortmundu živeči atlet Trebziakowski nov svetovni rekord v srednji teži; potegnil je namreč z levico 85.25 kg. Prejšnji rekord je stal na 84 kg in ga je pred kratkim napravil Bucher iz Kierlinga. Da je pa Trebziatowski mojster tudi v obojeročnem dvigu, je pokazal pred par dnevi, ko je pravilno tezno dvignil 106.5 kg in s tem zboljšal dosedanji rekord 105 kg, ki ga je imel Vogt. Relativno še boljši je 64 kg težki Dunajčan Hans Haas, ki je na vaditeljskem večeru prosto na prsa dvignil in sunil 130 kg, kar bi značilo svetovni rekord, če bi bil ta uspeh napravil pred oficielnim razsodišbem. Isti večer je prosto na prsa dvignil in sunil enoročno 100 kg. Sledujič je napravil še bavurni uspeh: komaj 64 kg težki atlet je v dveh tempih dvignil na prsa najprej 150, potem pa 160 kg!

Pogrešani Kanalski plavač. Španec Rodrigner de Lara, ki je poskusil brez spremljevalcev preplavati Kanal od rta Griz Neza na francoski obali, je izginil. Pristal ni ne na angleški obali, niti se ni vrnil v Francijo.

Tudi v autosportu imajo rekordi le kratko življenje. Tako je angleški rekordni vozač Eldridge na dirkališču v Montlhery zboljšal dva svetovna rekorda, in sicer je vozil 50 km v 14 min. 46.94 sek., povprečno torej 202 km 964 m na uro in je prejšnji rekord zboljšal za 11 sek. — 50 milj (80 km) pa je prevozil v 23 minutah 22.89 sek., in je povprečno vozil na uro 206 km. 488 m. Prejšnji rekord Ortmansa je stal na 23 min 58.93 sek. Razun tega je zboljšal Eldridge še mednarodne rekorde na 5 km, 5 milj, 10 km in 10 milj in je vse te uspehe dosegel na svojem Miller - vozu, ki je spadal prvotno v razred do 2 l in ki ga je Edridge z nekaterimi konstruktivnimi spremembami spravil na cilinderski volumen 1500 ccm.

Dohodki in zaslužki pri svetovnih bokserskih mojstrstvih. Tekom zadnjih let so se dohodki boks-matchev v Ameriki silno zvišali, ravno tako prejemki bokserjev. Naj navedemo samo par slučajev: Jack Dempsey proti Georgu Carpentier 2. julija 1921 — dohodki 1,600.000 dolarjev, Dempsey prejel 300.000, Carpentier 200.000 dolarjev. Dempsey in Willard 4. julija 1919, dohodki 472.000 dolarjev, Willard 100.000 dolarjev, Dempsey 27.000 dolarjev. V boksmatchu Johnson in Jeffries 4. julija 1910 so znašali dohodki 270.000 dolarjev, od katere svote je dobil Jeffries 110.000 dolarjev, Johnson 120.000 dolarjev. Vse te senzacijske boje pa je prekosil zadnji boksmatch Dempsey : Tunney, pri katerem je bilo na vstopnini kasiranih ca 4 milijone dolarjev, od katerih je prejel Dempsey ca 800 tisoč, Tunney pa ca 270.000 dolarjev. Prihodnost bo pokazala, če bodo boksmatchi vedno tako privlačna sila.

Gospodarstvo.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V IV. ČETRTLETJU 1926.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš ljubljanske in mariborske oblasti vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše oddane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri

Modno pismo.

Dandanes odgovarja obleka za deževno vreme tako svojemu namenu, da je dežnik bolj ali manj nepotreben.

Današnja žena dežnik principijelno odklanja, ker jo ščiti primerna obleka dovoljno proti mokroti.

Če pa se uporablja kljub temu dežnik, potem se ne nosi več črni, temveč barvasti (olivnozeleni, rjavi, rjastorjavi), ki se poda glede barve k plašču, obleki, dočim črni efekt vsakega oblačila ubije.

Da pa pogrešamo dežnik lahko popolnoma, mora biti plašč narejen iz izvrstnega, nepremočljivega blaga, pravtako klobuk, za katerega je posebno prikladna klobučevina, in sicer gladka, na kateri se kaplje leprav malo poznajo ter se kmalu posuše, dočim je dolgodlaka klobučevina nepraktična, ker rabi dolgo časa, preden se posuši.

Za jesenski deževni plašč se uporabljajo razne vrste blaga: v prvi vrsti nepremočljivi covercoat, dalje razne vrste impregniranega »double«-blaga, katerega prava stran je podobna covercoatu, dočim je spodnja progasta ali pa karirana. (Ta materijal se uporablja pogosto tudi za moško modo, zato je tudi pri ženah, ki hočejo biti ob deževnem vremenu na vsak način moško-sportno oblečene, prav priljubljen.)

Izbera garderobe za deževno vreme je velika.

Mnoge nosijo kostum, ki je pač uporabljiv razven za deževno vreme za sport in potovanje. Seveda mora biti tak kostum preprost (izdelan n. pr. kot dvovrstni moški sako). Če naj bo obrobljen, je treba uporabiti za to na vsak način »sportno« kožuhovino, n. pr. opossum, ki je zelo trpežen in lep ter le malo podvržen modi.

Kdor hoče nositi mesto kožuhovine dežni plašč, se naj odloči na vsak način za obliko raglana.

Toda tudi ravni paleto je zelo moderen. Opremljen je pogosto s cape-jem, ki svoje vloge še nikakor ni odigral.

Omeniti moramo še smoking-complet.

vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1926 do 30. oktobra 1926 in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznami, so dolžni odpremiti pobrane zneske in predložiti sezname do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekom 14 dni, po preteku vsakega četrtletja, to je do 14. oktobra 1926.

IV. Razgrnitev predpisanih izkazov in prizivni roki.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v III. četrtletju 1926, so predpisani izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca oktobra t. o., kolikor davčni zavezanci niso bili na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni z javnim razglasom ali s posebnim obvestilom.

Prizivni rok pričenja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

V. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra 1926 dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1926. Davčni uradi so upravičeni, da jih prisilno izterjajo, ako niso plačani v 14 dneh po dospelosti. Zaračunati smejo poleg 8% zamudnih obresti še za opomin 1 p od vsakega dinarja dolžne državne davščine.

VI. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštetega dne 15. oktrobra 1926.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8% obresti in kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

LJUBLJANSKA BORZA.
torek, dne 28. septembra 1926.

Blago: Bukovi plohi, I., II., III., monte, 60 mm, 80 mm, od 2 m naprej, fco vag. meja, 1 vag. den. 460, bl. 460, zaklj. 460.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje den. 192, bl. 195, zaklj. 195.

BORZE.

Zagreb, 28. septembra. Devize: Newyork ček 56.436—56.636, Praga izplačilo 167.35 do 168.15, ček 167.35—168.15, Dunaj izplačilo 796.5—799.5, Berlin izplačilo 1347—1350, Bruselj 157—159, Italija izplačilo 215.24—217.24, London izplačilo 274.4—275.2, Budimpešta 0.07945—0.07975.

Curih, 28. septembra. Beograd 9.145, Newyork 517.375, Berlin 123.275, London 25.1075, Pariz 14.50, Dunaj 73.025, Milan 19.75, Praga 15.325, Sofija 3.75, Budimpešta 2.68.

Prosveta.

Koncert koncertnega pevca g. Williama Gwina.

V ponedeljek, dne 4. t. m. se vrši v Filharmonični dvorani pod okriljem Glasbene Matice koncert Williama Gwina. Umetnik je odličen koncertni tenorist, rojen v San Franciscu v Kaliforniji ter je dokončal svoje glasbene študije na pariškem konservatoriju. Posvetil se je popolnoma koncertni glasbi, je vnet oboževatelj francoskih del ter osebni prijatelj mnogih avtorjev. Redno nastopa na koncertih v Franciji, Angliji in Ameriki. Njegov nastop v ponedeljek je njegov drugi koncert v našem mestu. Za ta koncert si je izbral umetniški program, ki sestoji pravzaprav iz treh delov: V prvem delu so uvrščena dela modernih francoskih avtorjev, drugi del nam prinaša angleško pesem 17. stoletja, tretji del pa obsega izredno zanimive in originalne zamorske pesmi. K posameznim točkam sporeda se še povrnemo, danes pa opozarjamo našo javnost na ta prvi koncert letošnje sezone, ki bode nudil vsekakor prvovrstni umetniški užitek. Predprodaja vstopnic od danes naprej v Matični knjigarni.

Ljubljanska opera odigrava baš zadnje predstave za abonente lanske sezone in prične čez par dni z letošnjo sezono. Sinoči so dali Puccinijevo »Tosco« v režiji g. Knittla in pod taktirko g. direktorja Poliča. V vlogi Scarpio smo imeli priliko poslušati domačina g. Rudolfa Bukška, ki je letos na osješkem odru praznoval 25letnico svoje igralske in pevske karijere. Svojčas je bil član ljubljanskega gledališča odkar ga nismo videli, se je razvil v prav dobrega pevca-baritonista z mehkim, prijetnim in dokaj močnim glasom. Scarpio je interpretiral samosvoje, popolnoma različno od znanih interpretov. Publika je gosta že pri prvem nastopu burno pozdravila in mu je po drugem dejanju viharno aplavdirala. Če je morda g. Bukšek pel za angažma ga upravi lahko priporočamo. Opera bi v njem dobila zanesljivega in dobrega domačega pevca. — Včerajšnja »Tosca« v spominu na nje zasedbo glavnih vlog v prejšnjih sezonah seveda ni mogla ostaviti povoljnega vtisa dasi je g. direktor Polič očividno želel iz orkestra izvabiti nove barve, nove lepote, ki so bile prejšnje čase skrite. Zato pa se nadejamo, da bo prihodnja sezona poskušala zakriti stare grehe in nam bo nudila predstave novih del. Ves ansambl je krepko in pridno prijel za delo. —o—

Junaki.

Bilo je v prvih tednih svetovne vojne. Prebivalstvo malega angleškega pristaniškega mesta je drhtelo v pričakovanju. Z bojišča je prišlo poročilo, da bo pasiral mesto transport ranjencev. Prvi sinovi domovine ki so krvaveli za veliko stvar. Ali se je bilo čuditi, da si je nadelo mesto praznično obleko, da bi priredilo mladim junakom dostojen sprejem? Zbirali so se prostovoljni darovi, izvoljeni so bili komiteji, pripravljeni govori in ditirambi. In ko je pristala končno bolniška ladija v luki, je bilo mesto okrašeno z zastavami, cveticami in girlandami. V luki je pričakovala vračajoče se bojevnike mestna godba in špalir belooblečenih častnih devojk. Ko so izstopili bojevniki, so jih pozdravili godba in navdušeni vzkliki devic.

Nekoliko veselja je bilo pač treba, da bi se nekoliko paraliziral bolesten prizor, ki je imel slediti. Zakaj, ljudje, ki jih je bilo treba sprejeti, so bili ranjenci, to se pravi možje, ki bodo prišepali ob bergljah, ki bodo imeli debele obveze okrog glav in ki bodo nosili po cele mesece roke v črnih zadrgah. Ko pa so se prikazali, je prišlo prvo začudenje. Niti enemu od petdesetih Martovih sinov ni bilo videti niti najmanje, da bi bil ranjen. Vsi so imeli roke in noge in berglje ali nosilnice ni bilo videti niti ene. In kar je bilo najbolj čudno: zdelo se je, da niso radi slavnostnega sprejema prav nič navdušeni, temveč zrli so vsi v zadregi se smehljajoči predse. Smehljaj poveljnika transporta se je zdel naravnost obupen.

Mož z obupnim smehljajem okrog usten je izpregovoril par besed z županom, ki se je postavljal z zlato verižico, nakar je posial župan pravtako resen, kar utegne biti pač tudi vzrok, da je reduciral dolgi pozdravni nagovor, ki se ga je bil naučil na izust, na par kratkih besed. Sreča je bila, da je bila tu godba. Ta je vsaj igrala, da je kar skozi ušesa letelo, med tem ko so korakali ranjenci v vojaških vrstah še v večji zadregi kot doslej mimo častnih devic in vedno bolj razočaranih meščanov.

Najbolj obupane pa so bile častne device, ki so si bile predstavljale povratek sinov domovine docela, pa že docela drugače. Pa jim tudi ni bilo mogoče stvari pojasniti. Zakaj, kdo naj bi jim bil povedal, da se je nahajala petdesetorica junakov ki bi bili hiteli najrajši v diru mimo devic in cvetic, na potu k postaji za injekcije — salvarsana.

Rudyard Kipling: 53

Knjiga o džungli.

»Ai!« je dejal napol na glas in zobje so mu klopotali. »Nocoj so vsi sloni zunaj. Torej bo vendarle ples.«

Kala Nag je pričofotal iz vode, si iztrombal rilec in začel iznova stopati navkreber; ali to pot ni bil sam in si ni sam delal pota. Gaz je bila že narejena pred njim, široka šest čevljev, in vpognjena, potlačena džungelska trava se je skušala vzdigniti. Mnogo slonov je moralo šele pred kratkim iti po tej poti. Mali Toomai se je ozrl in je videl, kako je za njim pravkar lezel iz megličaste reke velik divji slon, kateremu so se male oči žarele liki goreče oglje. Kmalu zatem se je zopet drevje zgrnilo ob poti, ki je peljala naprej, navzgor, od vseh strani pa je prihajalo trobenje in lomastenje in glasovi zlomljenih vej.

Naposled se je Kala Nag ustavil med dvema drevesoma prav vrh hriba. Ti dve drevesi sta bili del kroga dreves, ki so rastla okrog nepravilnega kosa zemlje kakih treh, štirih oralov, in mali Toomai je videl, da so bila tla na vsem tem prostoru pomandrana in poteptana, da so bila trda kakor bi bila iz opeke. V sredini jase je raslo nekoliko dreves, a skorja jim je bila odrgnjena in beli les se je svetil v mesečini. Z zgornjih vej so visele ovijalke in zvončki ovijalkinih cvetov, veliki, voščeni, beli, podobni slaku, so v spanju povešali glavo. Ali notri v jasi ni bilo niti ene bilke zeleneja, nič drugega kot poteptana zemlja.

Ves prostor je bil v mesečini videti siv kakor železo, razen na krajih, kjer so bili sloni, kojih sence so bile črne kot noč. Mali Tomai je strmel, zadrževal sapo, oči so se mu bulile, in ko je zrl po prostoru, je stopilo vedno več slonov izmed drevja v jaso. Mali Toomai je znal šteti samo do deset in je štel in štel na prste, dokler se ni uštel v deseticah in se mu je začelo v glavi vrteti. Zunaj jase je slišal novodohajajoče slone lomastiti po grmovju, ko so si delali pot po brdu navkreber, kakor hitro pa so stopili v krog drevja, so se gibali kakor duhovi.

Med njimi si videl divje samce z belimi okli, ki so imeli v grbancih vratu in gubah ušes polno listja, crehov in vejic; dalje debele počasne samice z nemirnimi, majhnimi, črnimi mladiči, ki so merili komaj tri, štiri čevlje; mlade slone, katerim so se pravkar prikazovali zobje, na kar so bili silno ponosni; drobne mršave stare slonove device z vpadlimi, skrbnimi lici in rilci, ki so bili kakor hrapava skorja; divje stare samce, ki jim je bilo telo od pleč do meč pokrito z brazgotinami in progami iz nekdanjih bojev in jim je s pleč padalo v kepah blato, ki so si ga nabrali pri kopanju v blatu; in eden izmed nejih je imel odlomljeno oklo in znamenja silnega udarca tigrovih krempljev v mečah.

Stali so glava ob glavi ali stopali po jasi sempatja paroma ali pa so se gugali in zibali posamič — bilo jih je silna množica.

Toomai je vedel, da se mu ne bo nič zgodilo, dokler je mirno ležal na Kala Nagovem vratu, kajti divji slon niti v hrušču in trušču pogona v kedo ne iztegne rilca in ne potegne človeka z vratu krotkega slona; in ti sloni tisto noč nisc niti mislili na ljudi. Samo enkrat so se zdrznili in napenjali ušesa, ko se je začulo v gozdu rožljanje nožne verige; pa bil je samo Pudmini, Sahibov najljubši slon, ki je z odtrgano verigo grulil in puhal po brdu navkreber. Odtrgati se je bil moral od kola in je prihajal naravnost iz taborišča Petersena Sahiba. Mali Toomai je opazil še drugega slona, katerega pa ni poznal, z globokimi grapami od vrvi na vratu in plečih. Tudi ta je bil moral pobegniti iz kakega taborišča nekje v brdih.

Nazadnje ni bilo slišati, da bi še kak slon prihajal po gozdu in Kala Nag se je odmajal s svojega mesta med drevjem in se gruleč in klokajoč podal nea sredo množice, in vsi sloni so se pričeli razgovarjati v njihovem jeziku in premikati.

Mali Toomai je še vedno ležal na svojem mestu ter gledal po neštevilnih širokih hrbtih, mahajočih ušesih, vzdignjenih rilcih te rmajhnih obračajočih se očeh. Slišal je tlesk okel, kadar so se po naključju zadela ob druga, suho roštanje zvitih rilcev, drgnenje ogromnih teles in neprestano šviganje in sikanje velikih repov. Tedajci je oblak zakril mesec in deček je bil v temi, vendar se je mirno, neprestano prerivanje, gibanje in klokanje vzlic temu nadaljevalo. Dobro je vedel, da so bili sloni okroginokrog Kala Naga in da ni bilo mogoče spruaviti ga iz zbrane držbe; radi tega je stisnil zobe in se tresel od hlada. V kedi so bile vsaj plamenice in kričanje, tukaj pa je bil popolnoma sam v temi, in enkrat se mu je zelo približal nek rilec ter se dotaknil njegovih kolen.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Najboljša, najcenejša kolesa in šivalni stroj so edino
Petelinčevi
znamke
Gritzner, Adler, Phönix
za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji - Tudi na obroke. - Večletna garancija.
Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljše je švicarski pletilni stroj „DUBIED“
Josip Petelinc, Ljubljana

Abonenti
dobijo dobro in po ceni hrano v restavraciji pod »Skalco«, Mestni trg 11. Gostom se lahko postreže z domačo, srbsko, dunajsko in francosko kuhinjo. — Za jedila in vino preko ulice poseben popust. — Vsaki dan se vrši od 20. do 24. ure koncert. — Z radostjo pričakujem moje goste. Josip Uran, restavrater.

Pouk jezikov
nemščine, francoščine, angleščine, italijanščine privatno in v skupinah po Berlitzovi metodi. Poučujejo usposobljene učne moči. Prijave od pol 6. do pol 7. zvečer v Beethovnovi ulici 7, pritličje — levo (zgradba čekovnega urada). — S. Jeras, prof.

Uprava „NARODNEGA DNEVNIKA“ prodaja
MAKULATURNI PAPIR
kg Din 4·50

MALI OGLASI
Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano Din 1·—.

Proda se po ugodni ceni dalnogled »Trider«
tvrdke Zeiss, kateri poveča šestkrat. Naslov pove uprava lista.

PREMOG - ČEBIN
Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Sprejmem
na hrano in stanovanje dijaka peto- ali šestošolca.
Naslov pove uprava lista.

Trgovskega vajenca
s primerno šolsko izobrazbo sprejme takoj Josip Kodrič, trgovec, Sv. Križ pri Kostanjevici.

Pisarniška moč.
Bivši vodja pisarne, vešč knjigovodstva, slovenske, srbohrvatske, nemške, francoske in italijanske korespondence in strojepisja išče službe. Cenjene ponudbe pod »Marljiv« na upravo »Nar. Dnevnika«.

Akademik
poučuje srednješolca v vseh predmetih. Honorar nizek. Cenjene ponudbe pod: »Uspeh zajamčen.«

Stekleno
strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“!

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽMEŽNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.